

DIRVA

SOCIALISTŲ DIALOGAS

DVI VOKIEČIŲ SOCIALISTŲ PARTIJOS: VAKARŲ SOCIALDEMOKRATAI IR RYTŲ SOCIALISTINĖS VIENYBĖS PARTIJA NUTARĖ PASIKEISTI KALBĖTOJAIŠ. — TAI PIRMAS VIEŠO POLITINIO DIALOGO SU KOMUNISTAIŠ BANDYMAS, KURIO PASEKOS GALI BŪTI LABAI ĮDOMIOS.

VYTAUTAS MESKAUSKAS

Po beveik pusės metų pasiruošimo darbų ir gana sunkių derybų su atsiklausimais Maskvoje ir Washingtone, abi didžiosios vokiečių socialistų partijos pagaliau sutarė pasikeisti kalbėtojaiš. Liepos 14 d. Karl Marx mieste, buvusiam Chemnitz Rytų zonoje kalbės socialdemokratų atstovai, o liepos 21 d. Hanoveryje (Vak. Vokietijoje) kalbės socialistinės vienybės partijos atstovai. Bus kalbama viešuose abiejų partijų susirinkimuose, kuriuose visi galės dalyvauti, kalbos bus transliuojamos per radiją ir televiziją be jokios kontrolės ar cenzūros. Taip bent buvo susitarta.

Prie susitarimo nebuvo lengvai praeita. Abi partijos, išskyrus socializmo paminėjimo jų pavadinimuose, neturi nieko bendro. Socialdemokratams, kaip žinia, yra

atsisakę marksizmo ir virto kiek daugiau į kairę linkusia antrąja partija Vokietijos demokratine sistemoje, kuri panašiai kaip amerikinėje sistemoje nedaug skiriasi nuo kitos.

Dėl jos ideologijos ją net galima būtų vadinti tiesiog 'demokratų' ar net 'liberalų' partija. Ta evoliucija pilnai suprantama. V. Vokietija pergyvena dar nebūtos visuotinės gerovės laikotarpį, turi geriausią pasaulyje socialinį draudimą ir tokių būdų bet koks reformų, jau nekalbant apie revoliuciją, siūlymas partijai galėtų daugiau pakenkti negu padėti.

Socialistinės vienybės partija iš tikro neturi nieko bendro su socialdemokratais, nors jos eilėse ir yra buvusių socialdemokratų veikėjų. Tai yra valdanti partija, sukurta pagal bol-

ševikinį kulpalį.

Neseniai šioje vietoje kalbėdami apie Vokietijos dabartinę situaciją pabrėžėme specifinę susidariusią atmosferą, vedančią prie būklės, kurios pasikeitimo šiuo metu būtų sunku sulaukti, ne tik faktino, bet ir formalaus pripažinimo. O tai yra tikslas, kurio Maskva ir jos pakalikai Rytų zonoje siekia jau dvidešimt metų.

Berlyno 'mūras', kuriuo Chruščiovas atskyrė Vakarų Berlyną nuo sovietinės Vokietijos zonos, komunistų akimis žiūrint, turėtų būti genialus sumanymas, nes jis sustabdė masinį judresnių ir sumanesnių žmonių bėgimą į Vakarus. Tai padarė Rytų Vokietijos gyvenimo lygis pradėjo augti kaip ant mielių. Tiesa, jis dar 30 ar 40 nuošimčių atsilikęs nuo Vakarų Vokietijos lygio, tačiau pralenkė kitų komunistinių kraštų lygį. Vakarų ar tiksliau JAV reakcija į tą Chruščiovo žygį buvo prezidento J. F. Kennedy vokiškai išmoktas sakinyš: "Ich bin ein Berliner", kuris tasyk gal ir skambėjo dramatiškai, tačiau šiandien nieko nereiškia.

Tokioje būklėje senasis vokiečių komunistų vadas Walter Ulbricht, 72 metų amžiaus, kuris nelaikomas šviesiu žmogumi, bet gabių taktikų, pradėjo galvoti, ką čia padarius, kad Vakarų Vokietiją atpalaidavus iš Vakarų santarvės. Jau pereinamais metais jis sudarė 80 patyrusių propagandos ekspertų štabą, kuris labai nuodugnai išnagrinėjo nuotakas Vakarų Vokietijoje. Gavęs toki politinės atmosferos analizę, Ulbrichtas su Maskvos palaiminimu nutarė parašyti dar vieną laišką Vokietijos socialdemokratams, siūlydamas

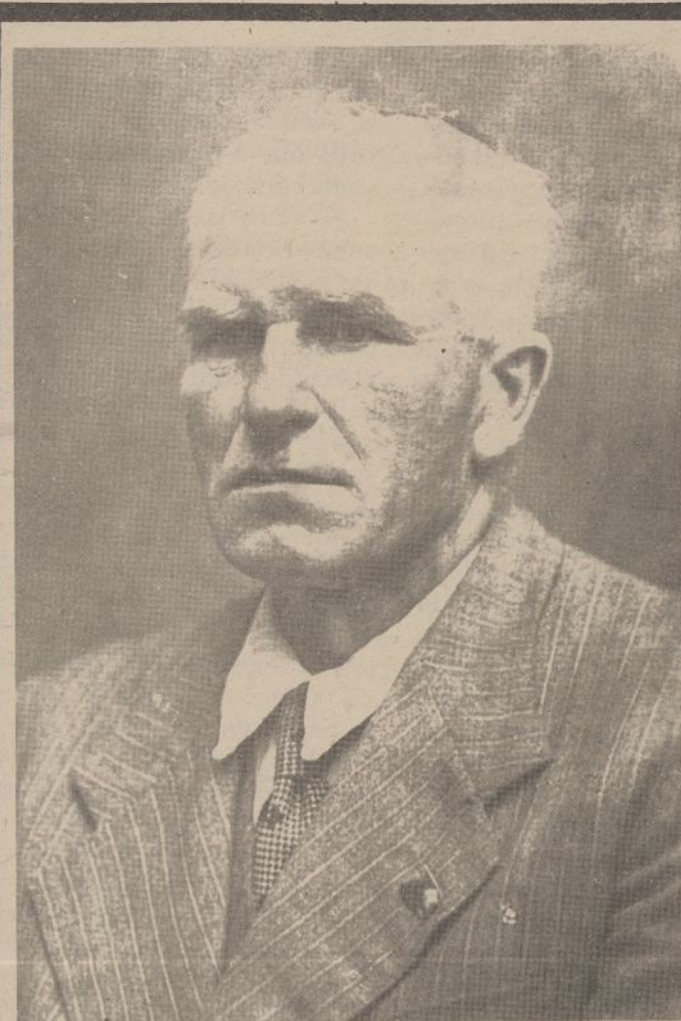
jiems 'bendradarbiavimą' Vokietijos suvienijimui pasiekti, motyvuodamas tuo, kad abi partijos ištikro atstovauja tą pačią darbininkų klasę. Jis jau buvo parašęs 13 tokių laiškų, tačiau nesusilaukė jokio atsakymo. 14-tą laišką šių metų vasario mėn. jis taip formalavo:

"Mes atvirai pripažįstame, kad mūsų partija negali viena pati išspręsti Vokietijos problemos. Tačiau abi didžiausios Vokietijos partijos kartu galėtų duoti lemiamą įnašą to klausimo sprendimui. Tam tikslui reiktų abiejų partijų pareigūnų asmenišką susitikimą."

Toks laiškas nebuvo staigmena Vokietijos socialdemokratams. Jų vicepirmininkas Herbert Wehner, pats buvęs ilgametis komunistas ir emigrantas Maskvoje, kur tarp kitko sėkmingai apsigynė nuo Ulbrichto užmetimų dėl nelojalumo partijos generalinei linijai, sekė savo buvusių sėbrų veiklą ir patyrė, kad Vakarų Vokietijoje veikianti nelegali komunistų partija gavo instrukcijas girti Vakarų Vokietijos santvarką ir propaguoti reikalavimą, kad SPD (socialistinės vienybės partija) budėtų socialinių laimėjimų sargyboje. Už tat, kaip tik lauktas Ulbrichto laiškas buvo gautas, Wehneris savo partijos draugams pasiūlė pereiti į priešpūlį. Socialdemokratų atsakymas į 14-tą Ulbrichto laišką skambėjo:

"Firmiausiai visur turi būti sudarytos sąlygos Vakarų Vokietijos seime (Bundestag) ir Rytų Vokietijos seime (Volskammer) dalyvaujančiom partijom patvirtinti laisvai savo pažiūras apie Vokietijos problemą."

(Nukelta į 2 psl.)

A.A. VINCAS ŽEMAITIS

VINČĄ ŽEMAITĮ ATISISVEIKINANT

Gegužės 27 d., Chicagoje mirė Laisvosios Lietuvos ūkininkas, taurus lietuvis, visuomenininkas Vincas Žemaitis, eidamas 79-sius metus. Velionis jau ilgesnį laiką buvo varginamas astmos, užpraeitą savaitę ištiktas stipresnio priepuolio, buvo nugabentas į ligoninę, bet ir tai jau nepagelbėjo.

Velionis Vincas Žemaitis gimęs Lietuvoje, Vilkaviškio apskrityje ir valsčiuje, Serdoku kaime. Ten jis užaugęs ir išmokėjęs seserims - broliams dalis, paveldėjo tėvų ūkį. Tą ūkį valdydamas, jį nuolat ir nuolat gerindamas bei keldamas jo našumą, priedo dar prisiurdamas kaimynystėje buvusį sklypą, jis drauge su didele taktininke ir visų rūpesčių bendrininke žmona Anele, tame ūkyje pragyveno didesnę savo amžiaus dalį. Artėjant sovietiniam siautėjimui, žemaičiai su vaikais ir jų šeimomis pasirinko emigranto kelius. Karo dienas praleido Austrijoje, Linzo apylinkėse, o vėliau persikėlė į Augsburgą, Vokioj. Iš ten 1949 m. atvyko į JAV ir čia, Chicagoje, velionis Vincas išgyveno paskutinį savo gyvenimo tarpsnį. Pirmuosius keleris amerikinio gyvenimo metus jis dirbo vienos įmonės prekių sandėliuose, o vėliau pasitraukė į pensiją.

Laisvoji Lietuva, remdama savo ekonominę egzistenciją žemės ūkiu bei jo pramone, itin skatino lietuvių ūkininko pastangas savą ūkį gerinant, kultūrinant bei keliant jo produktumą. Tokie išskirtinai gerai vedami ūkiai buvo vadinami pavyzdiniais ūkiais. Jais gerėjosi plačios apylinkės, juos lankė ūkininkų mokyklų jaunuomenė, ekskursijos, tikslu akivaizdžiai patirti darbo metodus, priemones bei darbo sistemą. Žemaičių ūkis buvo vienas tokių pavyzdinių vienetų. Velionis Vincas mėgdavo ekskursantams gražiai paaiškinti savojo ūkio apimtį, našumą, pažangą ir

darbo sistemą. Lygiai ma-loniai jis gebėjo vesti užkandžiavimą ir pokalbius su ekskursantais prie ūkiškųjų vaišių skobnių.

Velionis Vincas reikšėsi ir toliau už savosios sodybos ribų. Lietuvos Nepriklausomybei jis — Vilkaviškio valsčiaus viršaitis, vėlesniais metais eilę metų — apskrities valdybos narys, kooperatyvo "Žiedas" vicepirmininkas, pieninės vald. narys, parapijos komiteto pirmininkas, kooperatinio banko vienas steigėjų ir ilgametis vald. narys. Velionis Vincas buvo ir centrinių ekonominių organizacijų (kaip Pienocentras, Lietūkis, Akc. b-vė Lietuvos Cukrus ir kt) metinių suvažiavimų aktyvus narys ar tų draugijų tarybų narys.

Už nuopelnus Lietuvai Vincas Žemaitis apdovanotas Gedimino ordenu, Lietuvos Nepr. 10 m. medaliu ir kt. atsižymėjimo ženklais. O kas šiandien išvardins pagyrimo lapus ir aukso, sidabro medalius, kuriais įvairiose parodose buvo išskirti ir atžymėti žemaičių ūkio gaminiai: įvairios javų, daržovių, gyvulių ir paukščių kultūros!

Norisi minėti, kad visuomeninis, socialinis darbas Velionį Vinčą viliojo visą gyvenimą. Štai jis, vos apsigyvenęs Chicagoje, tuojau pat įsijungia į Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos narių gretas ir aktyviai dalyvauja šios sąjungos susirinkimuose bei veikloje. Bene visą dešimtmetį iki pat mirties velionis buvo šios sąjungos atstovu Chicago Lietuvos Taryboje. Kiekviename Vasario 16 minėjime jis buvo matomas, betalkininkaujantis minėjimo organizatoriams, sutikdamas ateinančius minėjimo dalyvius. Taip pat jis eilę metų gražiai vadovavo Baltijos Klubu narių sueigoms, ta proga telkdamas narių aukas ir jas nukreipdamas daugiausia Va-

(Nukelta į 2 psl.)

PASIEKĖ MĖNULĮ

Net didžiausieji JAV raketos pasiuntimo į mėnulį projekto priešai šiandien sveikina Ameriką, atsiekusią savo technologijos didžiausią laimėjimą. Nusileidusi mėnulyje Surveyor I raketą siunčia šimtus nuotraukų, taip svarbių mėnulio paviršiaus tyrinėjimui.

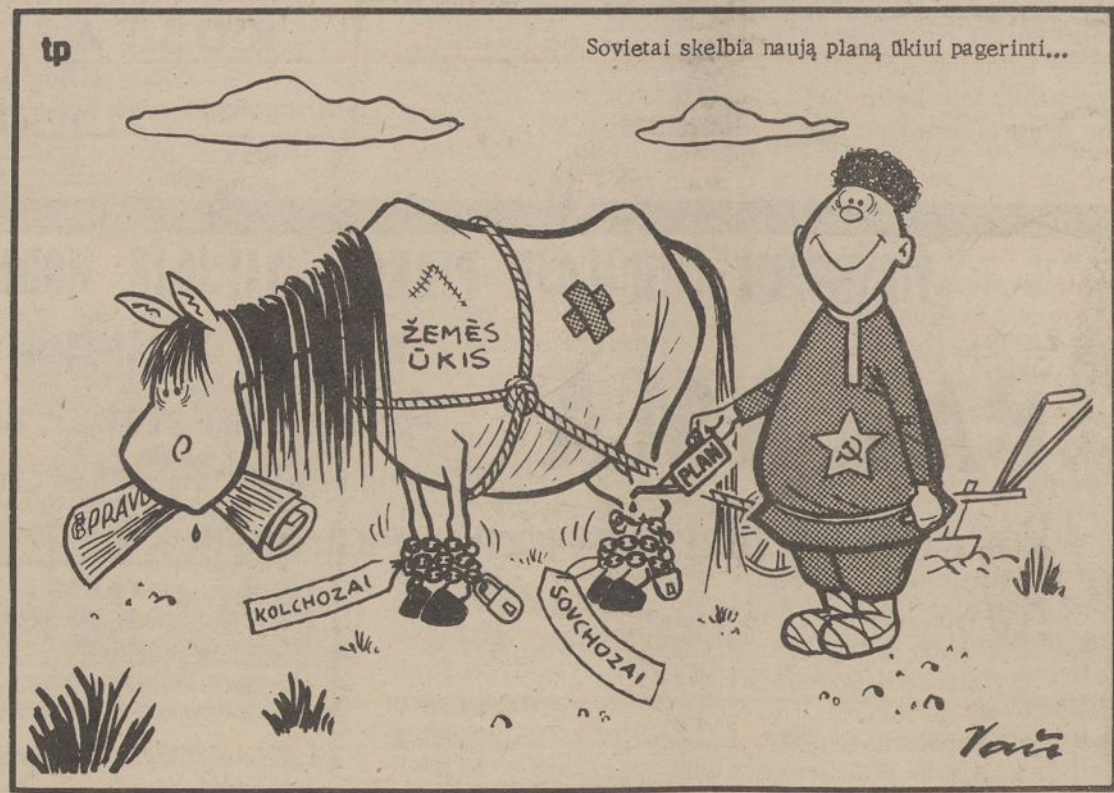
Atrodo, kad to projekto organizatoriai ir vykdytojai patys netikėjo tokiu 100% pasisekimu. Raketos nuleidimas į mėnulį, tai ne šovinio iššovimas į taikinį. Tai ilgų metų darbas, atliktas rinktinių mokslo žmonių. Jų laimėjimas viršija bet kokius iki šiol erdvės užkariavimo srityje padarytus atsiekimus.

Neseniai, vasario mėn., Sov. S-gos raketa Luna 9 taip pat nusileido į mėnulį, bet toji raketa sugebėjo pasiųsti tik 12 nuotraukų ir dingi iš akiračio. Be to, Luna pasiekė mėnulį ne tokiu "švelniu žingsniu", kaip Surveyor I. JAV raketa nusileidžiant prisi-taikė prie reikalingo greičio ir ramiai atsistojo ant savo 3 kojų, leidžiantis prie pat paviršiaus 8 mylias į valandą.

Raketos tikslumas laikantis kelio į mėnulį, nusileidimo aparatūros vei-

timas, nuotraukų tobulumas užtikrina galimybę greitesniu laiku negu numatyta paleisti astronautus tai kelionei. Šiuo sekmingu ryšiu su mėnuliu žmogaus kelionės programa buvo pagreintinta 1 metais.

Istorinis žmonijos įvykis siejasi su nepaprastai ir eiliniam žmogui sunkiai susekama technikos pažanga, turinčia įtakos tolimesniai pasaulio paslapčių tyrinėjimui.

-- Dabar tikrai bus geriau...

DVYLIKA DIENŲ IKI KARO...

(6)

Vakariečiai galvojo, kad Hitleris niekad nepradės karo...

Visame tame chaose atsirado dar vienas žmogus, kuris bandė išgelbėti Europą, tai Mussolini, pradėjęs nerimauti dėl Hitlerio planų. Rugpjūčio 31 d. jis suredagavo projektą konferencijos, kurią turėjo susirinkti Italija, Vokietija, Francūzija ir Anglija, peržiūrėjimui Versalio sutarties, dėl kurios visas nesutarimas prasidėjo. Mussolini pastebėjo, kad pasiūlymas Hitleriui bus duotas tik sutikus toj konferencijoj dalyvauti Anglijai ir Francūzijai. Demokratiškos, jei nori išgelbėti taiką, turi griebtis už paskutinės galimybės.

Francūzų užsienių reikalų ministeris Bonnet projektą gavo rugpjūčio 31 d. 1 val. po pietų ir tuoj nuvyko pas premjerą Daladier, kurį rado dar pietaujantį.

-- Fone pirmininke, -- pasakė jis, -- yra tikras dalykas, kad karas kils artimoj ateity, jei nepavyks rasti kompromiso dėl Dancigo ir koridoriaus. Aš galvoju, kad mes turėtume priimti italų pasiūlymą su dviem sąlygom, kad Lenkija būtų pakviesta ir kad ši konferencija spęstų ne tik vokiečių - lenkų konfliktą, bet ir kitas Europos problemas. Pagaliau, reikia kad mes pasilaikytume sumobilizuotą kariuomenę kol konferencija nepasibaigs.

-- Aš pilnai pritariu,

Vincas Žemaitis...

(Atkelta iš 1 psl.)

sario 16 gimnazijos paramai arba kitoms panašioms institucijoms, jų darbams paremti. Ir dar daugiau. Šias eilutes rašantis yra liudininkas, kai 1944 m. vasarą apie porą mėnesių Žemaičių sodyboje Serdokuose kasdien telkdavosi (Kau-no, Vilniaus ir kt. vietovių gyventojų, pasitraukusių nuo artėjančių frontų) apie 20-50 asmenų! Visus juos, kurių tarpe buvo keletas Žemaičių giminaičių, o likusieji jų vaikų draugai ir tų draugų draugai, žemaičiai laikė, grynčiausia to žodžio prasme, savo svečiais, rūpinosi jų apnakvadinimu, pavalgydinimu ir visu gyvenimu. Ir Velionis Žemaitis neleido nė vienam tokių svečių kalbėti apie atsilyginimą, užmokestį. Arba vėl. Keletą savaičių prieš mirtį, Velionis Žemaitis man, atsitiktinai pas jį užklydusiam, parodė užrašų knygutę, kurioje buhalterio kruopštumu užrašyta kada, kam ir kokios sumos siuntiniai jų, žemaičių, pasiūsti į okupuotąją Lietuvą. Nors tai apėmė keletą metų laikotarpį, bet bendroji siuntinių vertė siekė keletą tūkstančių dolerių!

Atsisveikinant Velionį Vincą Žemaitį, tą didį lietuvių ūkininką, taurų patriotą, vieną iš senesniosios tautininkų kartos narių, neabejoju, kiekvienas lietuvis lenkia su pagarba galvą šviesiam jojo atminimui. M. Valiukėnas

-- atsakė Daladier. -- Bet prisimenu Muencheno konferenciją ir žinau, kaip sunku pasitraukti iš konferencijos.

-- Tas tiesa, -- pasakė Bonnet, -- bet ši kartą padėtis kitokia. Atsimenate, ką sakė gen. Gamelin? Visi mūsų kariškiai vadai užtikrino, kad esame pilnai pasiruošę išbandyti jėgas su vokiečiais. Mes visad galėsime nutraukti konferenciją, jei rasime Hitlerio sąlygas nepriimtinas.

Daladier nutarė tą patį vakarą sušaukti ministrų posėdį apsvarstyti italų pasiūlymą. Prieš eidamas į posėdį, Bonnet telefonavo prancūzų ambasadoriui Londone Corbinui, norėdamas sužinoti kokia yra anglų pozicija. Šis atsakė, kad anglai pirma nori žinoti prancūzų nusistatymą.

Paskutinę dieną anglų vyriausybė pradėjo užimti kietesnę poziciją, spaudžiant įtakingiems parlamentarams, kaip Churchillui ir kt.

-- Jūs negalvojate nusileisti, kai mes baigiamės nugalėti? -- sakė jie.

Kai jie sužinojo apie italų pasiūlymą, ragino nepasiduoti, nepakliūti i diktatorių spąstus. Kad geriausias būdas išgelbėti taiką tai priversti Hitlerį skelbti karą, nes karas padarys galą jo režimui.

Skaitydamasis su savo partija, kuri reikalavo parodyti griežtesnę liniją, Chamberlainas priėjo išvados: "Jei Vokietija nepradeda karo rytoj, tai Hitleris nepergyvens tą bejėgiškumą, tad kam tada reikalinga šaukti konferenciją. O jei jis pradės puolimą rytoj, tai konferenciją šaukti pervėlu".

Daladier matydamas, kad anglų vyriausybė užtikrintai žiūri į ateitį, pradėjo su įtarimu žiūrėti į savo ministrą Bonnet, ar jis nenori jo apgauti.

Prasidėjus ministrų posėdžiui, Bonnet padarė apžvalgą, nupasakodamas, kad padėtis kritiška, karo pavojus didelis ir vokiečiai kiekvienu momentu gali ižengti į Lenkiją. Dabar Italija padarė pasiūlymą sušaukti rugsėjo 5 d. konferenciją... Ir jis išdėstė, kodėl reikėtų priimti pasiūlymą, nes laikas dirbęs demokratijoms, artėja lietingas periodas ir vokiečiams sunku bus pradėti karinius veiksmus. Pagaliau nieko nerizikuojama vykstant i konferenciją, nes kariuomenė nebus demobilizuota, kol nebus pasiekti patenkinami rezultatai.

Daladier pranešimo klausėsi atsukęs nugarą, nepertraukdamas.

-- Mes turime greitai apsispręsti. Anglai laukia mūsų nutarimo, pareiškė Bonnet užbaigdamas.

Dabar prabilo Daladier.

-- Aš žinau visai priešingai. Ambasadorius Corbin mane užtikrino, kad anglai neskuba suntarimu ir beveik pataria nepriimti pasiūlymo...

Toks situacijos prieštaravimas įnešė sujudimą tarp ministrų. Tuo metu atsidarė durys ir karininkas padavė Daladier voką. Jis atplėšė ir perbėgęs akimis pasakė:

-- Tai asmeniškai laiškas man iš mūsų ambasadoriaus Berlyne. Mes esame iš vieno krašto ir aš jį gerai pažįstu. Štai ką jis man rašo:

"Jėgų išbandymas krypta mūsų naudai... Hitleris dvejoja... Partija skyla... Vokiečiai nepatenkinti... Aš didžiulius galėdamas jums pranešti šias linksmas žinias... Žuvis pagauta ant kabliuko. Ir dabar ją reikia laikyti, laikyti, laikyti..."

Šis Coulondre laiškas buvo atgabentas i Paryžių iš ryto ir nėra jokios abejonės, kad Daladier jau skaitė, bet norėjo i ministrus padaryti teatralinį efektą ir sugalvojo visą istoriją, neva netikėtai i posėdį atnešant laišką.

Po diskusijų ministrai išsiskyrė, ištikinę, kad Hitleris pakliuvo į spąstus ir dabar nebežino kaip išsikrapštyti.

Beveik tuo pačiu metu Berlyne lenkų ambasadorius Lipski pasiprašė audiencijos pas Ribbentropą. Šis priėmė jį stovėdamas už stalo ir net nepaprašydamas atsistėti.

-- Ar jūs turite pilnus įgaliojimus deryboms? -- paklausė Ribbentropas.

-- Ne, -- atsakė Lipski. -- Aš tik kaip ambasadorius atvykau perduoti jums savo vyriausybės notą.

Ir jis įteikė Ribbentropui notą, kurios turinį šis jau žinojo, dėka Goeringo žvalgybos.

-- Aš maniau, kad jūs turite pilnus įgaliojimus deryboms, -- pareiškė šaltai Ribbentropas. -- Kadangi neturite įgaliojimų, tai nėra jokios prasmės toliau tę-

Pasivaikščiojimas...

Vyt. Maželio nuotrauka

Socialistų dialogas...

(Atkelta iš 1 psl.)

Toks atsakymas sudarė nemažą galvosūki komunistams. Sakoma, kad dėl to buvo nemažai ginčijamasi Rytų Berlyne, konsultuojama Maskva. Ulbrichtas aiškines, kad socialdemokratams davus savo mažąjį pirščiuką reikia stengtis paimti visą ranką. Ir dėl to Ulbrichtas pasiūlęs bendradarbiavimo pradžia pasikeisti kalbėtojais partijų susirinkimuose Chemnitz ir Essene. Essenas yra pats 'raudoniausias' miestas Vakarų Vokietijoje, o iš Chemnitzo kilę abu Vokietijos so-

cialistų sąjūdžio protėviai Wilhelm Liebknecht ir August Babel.

Vokietijos socialdemokratai sutiko, tačiau su sąlyga, kad susirinkimuose būtų galima visiems laisvai dalyvauti ir be cenzūros kalbėti, kalbos būtų transliuojamos per radiją ir televiziją, be to jie pasiūlė, kad SED kalbėtojai važiuotų ne i Esseną, bet ir Hanoverį.

Ulbrichtui tas sąlygas priėmus, netikėtai atsirado dar viena kliūtis. Mat, pagal Vokietijos įstatymus, kurie nepripažįsta padalinimo, visi asmenys padarę nusikalstamą darbą turi būti patraukti atsakomybėn. Prie Berlyno mūro ir sienos tarp Vakarų ir Rytų Vokietijos yra sušaudyta tūkstančiai asmenų, kurie norėjo per-eiti iš vienos Vokietijos dalies i kitą. Tie sušaudymai įstatymo aktyse yra paprastas kriminalinis nusikaltimas, nes tiek buvusi Vei-marų konstitucija, tiek ir dabartinė, garantuoja persikėlimo laisvę. Už tą nusikaltimą gali būti traukiami teismo atsakomybėn ne tik jo faktinį vykdytojai, šiuo atveju policininkai ar pasienio sargybiniai, bet ir jų vadai, i sakę tą nusikaltimą padaryti.

Atseit, jei Ulbrichtas ar kiti aukšti pareigūnai atvažiuotų i Vakarų Vokietiją, jie turėtų būti automatiškai suimti. Kad to išvengus, sugalvota per seimą priimti įstatymą, kuris laikinai garantuotų neliečiamumą SED pareigūnams, atvykusiems i socialdemokratų susirinkimą. Žinoma, toks įstatymo priėmimas priklausys nuo krikščionių - demokratų - liberalų koalicijos daugumos seime, tačiau manoma, kad jis bus priimtas, nes pagal viešosios nuomonės tyrinėjimo rezultatus, 76% visų Vakarų Vokietijos gyventojų yra nuomonės, kad toks dialogas gal ir atneš naudos. Kad jis gali būti žalingas, mano tik 4% gyventojų. Žinia, jei iš to nieko doro neišeis, socialdemokratų pres-tizas gali kristi, dėl to kitos partijos vargiai verks. Jei gi tai būtų pradžia Vokietijos suvienijimui, ar net glaudesnių santykių sudarymui, tam irgi niekas neprikaištaus.

NEPAMIRŠKIT
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

ŽIEMINIAI LANGAI IR DURYS

IVAIRIAUSIŲ IŠDIRBINIŲ TVOROS. STOGELIAI IR KITI MODERNŲS NAMŲ PAGERINIMAI

KOSTAS BUTKUS

Chicagoje

Telef. PR 8-2781 rytais ir vakarais; LU 5-6291 bet kuriuo laiku

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE PIRKITE NAUJOJE MODERNOJE

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

- Chateau Gib. 3 Str. French Cognac 5th — \$4.98
- Imported Scotch Whiskey 80 proof 5th — \$3.98
- Napoleon Brandy 5th — \$3.35
- Hiram Walkers cocktails 5th — \$2.98

- Leabfraumilk — German Wine 5th — \$0.98
- Napoleon Vermouth 5th — \$1.19
- Da-Silva Domain Wine 5th — \$0.98

Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų maisto produktų iš viso pasaulio kraštų.

DIRVA

The Lithuanian Newspaper
Established 1915

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103
Telephone: 431-6344.

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published tri-weekly except Holidays and semi-weekly in July and August by American Lithuanian Press Radio, Ass'n.
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Dirva išeina: tris kartus į savaitę, išskyrus šventes ir du kartus liepos ir rugpjūčio mėnesiais.

Redaguoja:

Jonas Čiuberkis ir Vytautas Gedgaudas

Redakcinė kolegija: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laikūnas, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

VIS TIE PINIGĖLIAI...

Neperseniausiai Pittsburghe, Amerikos plieno pramonės centre, iškilmingo banketo metu buvo pagerbtas plieno pramonės darbininkų unijos prezidentas I. W. Abel. Pagerbtas jis buvo Izraelio valstybės atstovų, davusių eilei aukštųjų JAV dignorių.

Neveltui jis buvo pagerbtas už nuopelnus Izraelio valstybei. Mat, per kelioliką metų JAV darbininkų unijos yra nupirkę Izraelio valstybės bonų už 16 mil. dolerių. Ir be to, tiek unijų tiek ir pramonės atstovai esą parodę didelį susidomėjimą naujosios Izraelio valstybės augimu ir plėtra visose gyvenimo srityse.

Izraelis yra laisva ir nepriklausoma valstybė, turinti stiprų moralinį ir materialinį užnugarį Amerikoje. Vajai tos valstybės bonams pirkti vykdomi kiekvienais metais ir vajų metu išrenkamos milijoninės sumos to krašto reikalams.

Kai palygini tas sumas su lietuvių visuomenės sudedamomis lėšomis įvairioms mūsų kultūriniam reikalams, liekame tamsiame šešėlyje. Aišku, nupirkti bonai nėra naša nušimčios ir tai nėra auka. Pagaliau, tai yra investicija, išplaukianti ne vien tik iš tautinio ar religinio sentimentų. Be to, žydų bendruomenės

organizuotumas, tautinės ir religinės aspiracijos, turi globalinę apimtį, tad ir nenuostabu, kad rezultatai nepalyginami.

Plieno pramonės unijos prezidento Abelio pavyzdį čia iškėlėme ne pripuolamai. Tas pavyzdys rodo, kad žydų tautoje kraujo ir kilmės ryšys užima tokią vietą, kuria gali tinkamai remtis žydų tautos valstybinės pažangos ir kūrybos ekspansija. Tas ryšys -- tarp žydų tautos savų valstybės ir tarp įvairiose valstybėse esančių gausių žydų bendruomenių -- yra daugelio vis primenamų organizuotumo pavyzdžių.

Negalime savo turtais ir savo lietuviškosios bendruomenės apimtim lygintis su žydų ar kitų skaitlingesnių tautybinių bendruomenių lygiu. Tačiau organizuotumas ir planingas savo tikslų siekimas kaip tik turėtų būti sunkesnis, keblesnis ir sudėtingesnis didesnėje, plačiau išsišakiusioje bendruomenėje.

Žinoma, daug kas priklauso nuo pavienių bendruomenių narių tautinių būdo savybių, nuo ryšio su kilmės kraštu, nuo tautinio susipratimo ir daugelio kitų aplinkybių. Bet yra ir tokių aplinkybių, kuriose pirmos vietos iškyla ne pats tikslas, o

Dirvos auksinio jubiliejaus dieną, tame pačiame Pick Carter viešbutyje Clevelande, gegužės 7-tą, kaip žinome, posėdžiavo Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Taryba ir kitame koridoriaus gale vyko BALFO direktorių suvažiavimas. Abiejuose posėdžiuose dalyvavo maždaug vienodas skaičius žmonių, suvažiavusių iš įvairių ir tolimų JAV miestų. Vieni pašventę tą savaitgalį nuosirdžiai narpliojo lietuviškos šalpos, o kiti lietuviškos spaudos organizacinius klausimus.

Kai vieni posėdžiotojai pradėdavo garsiai kalbėti, tai balfininkai užsidarydavo savo kambario duris ir atvirkščiai. Balsams pritilus nerūkantieji duris į koridorius vėl praverdavo. Ir taip visą dieną ligi vakaro, ligi Dirvos suaktyvėjimo iškilmingo minėjimo, kur visi posėdžiotojai dalyvavo nors ir po įtempto dienos darbo, o BALFO pirm. kun. Vaclovas Martinkus čia buvo išpareigojęs skaičiuoti invokaciją.

BALFO posėdyje dalyvavo beveik visi 25 direktoriai ar jų įgaliotiniai ir svarstė vispusios lietuvių šalpos ir BALFO organizacines problemas.

BALFas yra daugiau tylaus ir pasiaukojančio darbo organizacija, todėl nenuostabu, kad apie jo veiklą nematome spaudos puslapiuose nei gražių nuotraukų nei patrauklių aprašymų, o tik tai maldaujančius prašymus aukų ir aukų šelpimui į vargą patekusių

tikslų siekiančiųjų asmeninė individualybė, būdo savybės ir stoka deramo susiklausymo. Daugelyje atvejų tenka sutikti su nuomone, kad lietuviai yra individualistai. Netenka už tat stebėtis, kad susiduriame su faktu, kai įvairiausių rinkliavų ir vajų metu vienoje šeimoje vyras vykdo ir vadovauja vienam vajui, o žmona uoliai kovoja kito vajuos naudai, dar gi tuo pačiu metu.

Vietoj susikonsultuoti į vieno bendro reikalo įvykdymą, vieno mėnesio bėgyje susiduriame su 6 įvairiausių pobūdžio vajais.

Negalėtum paneigti bet kurio tų vajų tikslingumo ir bendros naudos. Visi tų vajų vadovai norėjo ir spaudos talkos. Bet toji talka daug kam pasirodė blanki. Blanki ji ir buvo. Jei nebūtų buvusi blanki, būtų pasidariusi rinkliavų ir vajų komitetų biuleteniais.

Trumpai tariant, buvo aiškiai pastebėta organizuotumo stoka. Kas dėl to nukentėjo galėtų pasakyti visų tų vajų ir rinkliavų organizatoriai.

Tenka tik apgailestauti, kad gerų norų vedini vyrai ir moterys, idėję daug darbo ir pasišventimi, liko savo darbo vaisiais nepatenkinti. Galgi kada ir iš klaidų pasimokysime...

BALFO DIREKTORIŲ SUVAŽIAVIMO ATGARSIAI

E. ČEKIENE

lietuvių visuose kraštuose.

Organizaciniam darbe retai išvengiama nuomonių skirtumų ir jei tie skirtumai kyla siekiant kuo teisingiausių sprendimų, tai nėra pavojingi, o tik pagyvina veiklą ir padeda greičiau bei objektyviau išspręsti kilius problemas. Tokio nuomonių skirtumo nebuvimo išvengta ir šiame BALFO direktorių suvažiavime.

Šiais metais baigiasi BALFO direktorių ir Centro valdybos kadencija. Buvo siūlymų sekančiai seimą ruošti ten, kur netaip gyvai reiškiasi BALFO veikla, kad seimo paruošiamųjų darbų atsakomybė išjudintų ir vėl įtrauktų į darbą dėl įvairių priežasčių apmirusius BALFO skyrius. Ir čia kilo nuomonių skirtumai. I. Petrauskas užakcentavo, "kad sergančius vėžiu reikia palikti ramiai numirti". Pertraukus metu girdėjosi balsų besidžiaugiančių, kad jis pasirinko ekonomisto profesiją, bet ne medicinos gydytojo, kuris ligonius ne gydytų o paliktų lėtai mirčiai.

Kadangi direktorių daugumą sudarė čikagiečiai, tai BALFO ateinančią seimą ir nutarta ruošti Čikagoje padėkos savaitgalį. Čikagiečiams balfininkams tenka didelė garbė BALFO veikloje, nes jų įnašas yra labai didelis ir malonu matyti jų tarpe besireiškiančias aktyvias jaunios kartos moteris: Devenytę-Bobeliene, Čiurienę, Vienužienę ir kitas.

Tačiau, kas nedarba, tas neklysta, sako lietuvių patarlė. Aš manau, šį kartą suklydo ir čikagiečiai. Jeigu jie surenka dešimtis tūkstančių dolerių šalpai, tai tinkamai suruošti BALFO seimą jiems vieni juokai. Bet kągi veiks kitų lietuvių kolonijų BALFai? Čikagoje buvo praeitais metais direktorių suvažiavimas, dabar ten bus seimas. Be to, ten jau keletą kartų lankėsi ir su vietos balfininkais tarėsi BALFO pirm. kun. V. Martinkus ir reikalų vedėjas kun. L. Jankus.

Nors čikagiečių sukeltos pinigų sumos ir didelės, bet vistiek tai yra tik dalis BALFui reikalingos kasmetinės sumos šelpiamiesiems remti, nes jų eilės nemažėja. Tas kitas lėšas suaukvoja visos Amerikos lietuviai iš įvairių kampų pasisventusių BALFO skyrių aktyvinių veikėjų dėka. Jei matome, kad kai kuriose apylinkėse aktyviųjų balfininkų eilės dėl kurių nors priežasčių mažėja, tai vargu būtų tikslinga lengvai numoti ranka ir palikti juos ramybėje.

Ar ne geriau būtų, kad aktyvieji balfininkai važiuotų pas juos rodydami savo judraus veikulmo ir pasiaukojimo pavyzdį ir "mirštančius" prikeltų.

BALFO seimui artėjant pravartu paminėti, kad su šiuo seimu baigs pirmąją kadenciją naujasis BALFO pirmininkas kun. Vaclovas Martinkus, kuris tas pareigas perėmė iš prelato J. Končiaus.

Savo pirmuose žingsniuose vadovaudamas kun. V. Martinkus labai gražiai šioje veikloje užsirekomendavo. Jis perpusantrų metų jau spėjo aplankyti daug BALFO skyrių, Pietų Amerikoje gyvenančius lietuvius ir didžiausią kelionę atliko Europoje lankydamas lietuvius kartu su ilgamečiu BALFO reikalų vedėju kun. L. Jankum. Jie susipažino vietoje su daugeliu jų pastangomis šelpiamųjų tautiečių, su tenyškia lietuvių veikla, gyvenimo sąlygomis, lietuvių mokyklomis, senelių namais ir t. t.

Žinoma, jie visas tas keliones atliko savo lėšomis. Kun. Martinkui teko net šliūbą duoti senukų porai visai nemokančiai vokiškai. Po to jis įteikė 10 dol. dovaną 'jaunavedžiams', iš kurių vienas 67-nių, o kitas 68 metų ir jie išdžiaugsmo susuko: "mes taip ir mįslijom".

Jie lankėsi Bonoje pas tremtinių ministerį, Freiburge valdžios įstaigose šalpos reikalais. Susipažino su Varsio 16 gimnazija Vokietijoje ir Saleziečių berniukų auklėjimo ir mokymo metodais Italijoje, kur itin daug dėmesio kreipiamas lietuvių kalbai. Saryšy su tuo jie turi visų berniukų labai nemėgiamą žiedą, kurį užmauna dėvėti berniukui, ištarusiam svetimos kalbos žodį. Tas žiedą turi nešioti, kol kitas tuo pat būdu nusikalsta ir iš pirmojo perima. Čia BALFO pirmininką maloniai nustebino gražiai lietuviškai į prakalbinę blizgančiom akutėmis, baltais dantukais 12-metis juodas lietuviukas, kuris ten jaučiasi laimingas niekeno neskriaudžiamas.

Apkeliavusiems tiek daug kraštų, susipažinusiems su šelpiamaisiais, BALFO vadovams buvo lengviau spręsti pašalpių prašančių lietuvių prašymus.

Pirminkas direktorių suvažiavime pasidžiaugė, kad jam sekasi bendradarbiauti su visa BALFO centro valdyba, kuri susideda iš įvairių pažiūrų, įvairių nusistatymų, įvairaus amžiaus ir išsilavinimo, bet šalpos reikaluose vieningos nuomonės.

Ta proga tenka paminėti, kad BALFO centro įstaigos, New Yorko vyksta visi posėdžiai ir kiti organizaciniai darbai. Jo nuolatiniame gyvenamoji vieta Providence, R. I., o I-jį vicepirmininkę dr. E. Armanienę Baltimore, Md., tačiau tai nekludo organizaciniam darbui. Jie į posėdžius atvyksta visada laiku ir savo lėšomis. Dr. E. Armanienė dažnai važinėja atstovauti BALFą Washingtone ir kitur

tarptautinių šalpos organizacijų konferencijose, o dar dažniau tai atlikti tenka BALFO reikalų vedėjui kun. L. Jankui.

BALFO centro valdybos išdinininkas Antanas Senikas tose pareigose baigia jau ne be pirmą kadenciją, berods šeštusius metus ir savo išpareigojimus atlieka labai sąžiningai. Kiti visi centro valdybos nariai nėra naujokai BALFO veikloje, kai kurie iš jų ilgus metus dirbę kartu su buvusiu pirmininku prel. J. Končium, kurį newyorkiečiai balfininkai, vadovaujant vietos skyriui su pirmininku akt. V. Žukausku, ruošiasi pagerbti jo 75 metų amžiaus ir 50 metų kunigystės sukakties progą.

Tik visų išseivijos lietuvių didžiu pasiaukojimu, ryžtu ir pastangomis nebus pamiršti mūsų mieli tautiečiai, įvairiais būdais patekę į vargą ir skurdą. Jie ir tolimose Sibiro taisyse, atskirti nuo viso kultūringo pasaulio, visados jaus savo brolių ir sesių jautrias širdis ir dosnias rankas.

LF paskirstė

1965 m. pelną

LF Skirstymo Komisija, susidedanti iš LF T-bos atstovų: dr. E. Lenkauskas, dr. J. Valaičius, dr. A. Razmos ir iš JAV Liet. Bendr. C. V-bos atstovų: p. Z. Dailidkas, rašyt. J. Ignatoniū, inž. J. Jurkūno, svarstė visus LF-dui paduotus prašymus bei pasiūlymus. Tuo reikalu padarė atitinkamą nutarimą ir įteikė LF Tarybai, kuri gegužės 25 d. posėdyje peržiūrėjo ir nutarė, kad žemiau visi skelbiami pasiūlymai remtini, nes neprieštarauja LF statuto "Internal Revenue Code" paragrafui 501 (c) (3) pagal kurį LF yra nepelno organizacija, todėl atleidžiama nuo visų federalinių mokesčių.

Jaunimo Kongresui (lietuvių ugdymo ir išlaikymo kūrybiniam bei kultūriniam reikalams) — \$4,000.00.

JAV LB C.V-bos užsiimtų planų įgyvendinimui (lituanist. mokykl. vadovėliams, pagelbinėms mokymosi priemonėms, Lietuvos žemėlapiui ir mokslinių veikulų pradžiai) — \$4,000.00.

Pedagoginių Lituanistikos Institutui — \$750.00.

Liet. Rašytojų Draugijai (grožinės literatūros premijai) — \$500.00.

Lituanus žurnalui paremti — \$500.00.

Dainavai — Jaunimo stovyklai — \$150.00.

Tėvynės žvaigždutėi, Draugo vaikų skyrius (premioms) — \$100.00.

Viso paskirta \$10,000.00.

Visos šios LF skiriamos paramos bus viešai įteiktos atitinkamiems asmenims liepos 2 d. LF narių suvažiavime Čikagoje, Sharks svetainėje, 7840 So. Western Ave.

L. Fondo T-ba labai apgailestauja, kad nebuvo galima visų atsiųstų prašymų bei pasiūlymų finansiškai paremti, nes nebuvo pakankamai pinigų. Šių visų prašymų ir pasiūlymų sumos dydis buvo virš 50 tūkst. dolerių.

PLANINGAS TAUPYMAS
moka gerus dividendus
PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

• Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokam visas pašto persiuntimo išlaidas.

4½%

Dabartinis dividendas išmokamas du kart per mėnesį.

MUTUAL Federal SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

Chartered and Supervised by the United States Government
2212 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS

Phone Virginia 7-7747 John J. Kazanavskas, Pres.

AUTOMOBILIAMS VIETA GRETA MŪSŲ ĮSTAIGOS

Pinavimui, atsiųsti ir paimti
nuo 9 val. ryto iki 4 val. po pietų.
Estribimui nuo 9 val. ryto iki 6 val.
Išimimui nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų.
Tikimimui atsiųsti visą dieną.

AR VIŠINSKĮ LAUKIA MINDSZENTY LIKIMAS?

Lenkija šiuo metu yra iškilmių ženkle. Jos prasidėjo dar balandžio m. vidury, Gniezno mieste, varžybų ženkle. Bažnyčia mini 1000 metų krašto aprikštijimo sukaktį vad. Millennium, tuo tarpu režimas -- tiek pat metų valstybės kūrimo sukaktį. Aišku, kad Gomulkos režimui rūpėjo ir teberūpi nustelbti bažnyčios įtaką, kuri Lenkijoje tebėra stipri. Vokietijos ir Lenkijos vyskupams pasikeitus memorandumais, dar ir šiandien lenkų režiminė spauda puola vyskopus. Vienas didžiausių taikinių, tai kardinolas Steponas Višinskis, nes jis ir simbolizuoja visą bažnyčią Lenkijoje, pastaruoju metu taip stipriai tebesigrumiančią su komunistiniu režimu. Kardinolas lenkų bažnyčiai vadovauja jau 17 metų ir aišku, kad režimas dėjo ir dės visas pastangas šio patrioto -- dvasininko asmenį diskredituoti, pažeminti visuomenės akyse.

Kokių griebiamasi priemonių kardinolui apšmeižti, nušviečia J. Burzynskio straipsnis "Polityka" žurnale (kov. 26). Jis pripažįsta, kad kardinolo pavardė gerai žinoma ir užsienyje, tačiau Lenkijoje, esą, ji vis dažniau tarsiama su pasipiktinimu ... Kodėl?

Pirmiausia, režiminiai lenkai kardinolą pristato ne tik kaip ganytoją, bet ir kaip politiką. Jis vis dažniau kalbės apie viešuosius, pasaulinius klausimus. Ta proga skaitytojams priminta, kad Višinskis gimęs 1901 m. Ostrovo srityje, jo tėvas buvęs vargonininkas, būsimas kardinolas mokėsi Varšuvoje, 1924 m. Vloclawek mieste baigė dvasinę seminariją, išsventintas kunigu, vėliau, 1925-29 m. studijavo Liublino katalikų universite ir ten gavo daktaro laipsnį. 1929-30 m. keliavo Italijoje, Prancūzijoje, O-

VYTAUTAS ALSEIKA

Vokietija

landijoje, Belgijoje ir Vokietijoje ir grįžęs parašė knygą apie katalikų akciją užsienyje. Vėliau sekė kardinolo darbas -- itin gausus -- publicistikos srityje. Dabar komunistai skuba priminti, kad prieš antrąjį pas. karą Višinskis buvęs autoriumi brošiūrų, kuriose buvę pasisakyta už kovą prieš komunizmą. Jam prikišama, kad jis domėjosi visuomeniniais klausimais, kėlė socialinius, nedarbo klausimus ir svarbiausia, kad jis dar tais laikais kovojęs prieš socializmą ir ne tik katalikų organizacijose, bet ir kaip laikraštininkas, publicistas.

Karo metu kardinolas gyveno Liublino srityje, 1946 m. buvo paskirtas Liublino vyskupu, darpo poros metų -- Vatikanas jį paskyrė Gniezno ir Varšuvos arkivyskupu metropolitu. Režiminiai lenkai kreipia dėmesį į nepaprastą lenkų dvasininko bažnytinę karjerą -- juk per šešeris metus jis tapo vyskupu, arkivyskupu, metropolitu, ir kardinolu. Čia lemiamas vaidmuo priklausęs popiežiui Pijui XII-jam, kuris, pasak "Polityka", buvęs atkaklus komunizmo priešininkas.

1950 m. tarp Lenkijos vyriausybės ir bažnyčios pasirašytas susitarimas -- tai esąs abi pusios kompromiso padarinys. Tačiau santykiai tarp valdžios ir bažnyčios blogėja, čia esą kalti Vakarai su jų šaltuoju karu .. 1953 m. kardinolas internuojamas, uždaromas į vie nuolyną, trejus metus išjungiamas iš viešojo gyvenimo. 1956m. kardinolas jau vėl eina bažnytinės pareigas. Višinskis pradėjo visu rimtumu ruoštis paminti 1000 metų Lenkijos aprikštijimo sukaktį.

Dabar prasideda pats

aktualiausias, pagal komunistus, kardinolo biografijos tarpsnis. Režimas negali dovanoti lenkų vyskupų rašto, nes, esą, dvasininkai pasisakė prieš lenkų užsienio politikos dėsnius. Dabar teigiama, kad to vyskupų rašto iniciatorium ir pagrindiniu autorium buvo vyskupas Kominek, iniciatyvą parėmęs kard. Višinskis, tuo klausimu kalbėjėsis su vokiečių kard. Doepfneriu. Prasidėjo aštrus valdžios ir bažnyčios konfliktas, krašte buvo šaukiami susirinkimai, kardinolas nebuvo išleistas į Romą, o jis pats ... vis savo pamoksluose smarkiai puolęs vyriausybę bei režimą, gi Vatikanas, bent režiminių lenkų nuomone, kardinolui neparodęs didesnės paramos.

Dabar susipažinkime su pagrindiniais lenkų režimo reikalavimais bažnyčios atžvilgiu. Režimas aiškina, kad kardinolas nesutinka su tuo bažnyčios vaidmeniu, kurį yra numaciūsi "liaudies Lenkijos" konstitucija. Reikią taikingos valdžios ir bažnyčios sambūvio, gi bažnyčia, valdžios nuomone, turi būti vyriausybei lojali, o pati raliigija tai -- privatus piliečio reikalas. Tuo tarpu kardinolo pažiūros, komunistų akimis, prasilaužia pro tuos nustatytus rėmus. Kardinolas reikalaujįs reikštis bažnyčiai įvairiose viešose srityse, kaip ūkyje, švietime, kultūroje, maža to, jis savo pamoksluose pareiškęs, kad reikia "panaikinti tas dirbtinas užtvartas, kurios skiria bažnyčią ir valstybę".

Režiminė spauda su "Trybuna Ludu" dienraščiu ir "Polityka" savaitraščiu priešakys pastaruoju metu tiesiog blusinėjo net kelių metų kard. Višinskio pamokslius. Visur buvusi raudona gija: jis prieš

Detroito kandidatės į "Miss Lithuania" su programos vedėjais. Nuotraukoje iš kairės: A. Viskanta, A. Virškutė, A. Tamulionytė, M. Sukauskaitė, D. Miškinytė, pirmą vietą laimėjusi R. Jomantaitė, V. Hotra, R. Garlauskaitė, A. Čiunkaitė, R. Bulgarytė ir V. Karvelis, J. Gaižučio nuotrauka

socializmą, komunizmo priešas, jis kišasi į valstybės reikalus. Dabar vis labiau ryškina, kad kardino pažiūros nepaprastai skiriasi nuo tikrovės, jis atsilikęs nuo tautos pažangos ir -- svarbiausia -- kardinolas virtęs užtvara tarp vyriausybės ir bažnyčios. Dėl to, esą, vis dažniau kalbama apie Višinskį kaip apie lenkiškąjį Mindszentą.

Šiais metais Višinskis sulauks 65 m. amžiaus. Tai dar stiprus, energingas, vietomis galįs pasikarščiuoti, savo pamoksluose sugestytus dvasininkas, žmogus. Balandžio m. vidury jam su automobiliu vykstant į 1000 m. krikšto sukakties iškilmes, lenkiškieji milcininkai sulaukė jo automobilį ir pareikalavo dokumentų. Tai buvo ištikrųjų būdinga. Visa gi spaudos kampanija nieko gero nelemia. Gal būt, dar pavyks pravesiti, be užsienio svečių, sukaktis -- Millennium iškilmes Čenstachovoje ir kitose vietose, bet kas toliau? Lenkų katalikų simbolis -- Višinskis turi per daug tvirtą užnugarį, 31 mil. katalikų ir jis nenusi-

leis. Tačiau režimo pusėje yra ne moralinė, bet materialinė galia. Todėl režimo žodžiai apie "lenkiškąjį Mindszentą" atrodo kiek klaidingai pranašiški -- Višinskio turėtų laukti vengrų kardinolo likimas (suėmimas ar gy-

venimas kurioje nors Vakarų ambasadoje) arba ... Gomulka turėtų nusileisti, bet tai neįtikėtina.

Skaityk ir platink
DIRVĄ

HELP WANTED MALE

RAPID EXPANSION PROGRAM AT OUR CLARE, MICHIGAN AIRCRAFT ACCESSORIES PLANT

requires the following people immediately:

PRODUCTION ENGINEER

Engineering graduate with experience in manufacturing, assembly, and testing of hydraulic and pneumatic controls for jet aircraft.

TOOLMAKER

Four-year apprentice graduate or 10 years' experience.

TOOL DESIGNER

Must have broad knowledge of latest tool and fixture design including knowledge of tool geometry, trigonometry, and other related math.

OTHER VACANCIES:

PROCESS ENGINEERS MACHINE HANDS, ETC.

Excellent working conditions in modern plant located in desirable vacation area. Liberal employee benefit programs and opportunities for personal advancement.

HOLLEY CARBURETER CO.

WARREN, MICHIGAN

11955 E. 9 MILE

JE 6-1900, Ext. 345-6

AN EQUAL OPPORTUNITY EMPLOYER

(62-63)

JUOZAS ŠLAJUS

KĄ RASIU SUGRĮŽĘS?

ATSIMINIMAI (6)

Čia reikėjo būti atsargesniam ir "nekišti" pirmo eilės tų, kurie, žinojau, buvo aršesni komunizmo priešai. Bet Martavičius pradėjo klausinėti ar pažįsti šį ar kitą mano artimesniuosius. Pagaliau klausia:

-- Kaip vadinasi toji kontrarevoliucinė organizacija, kuriai tu priklausai?

-- Jei apie mane viską žinote, tai turite žinoti ir tai, jog aš jokiai organizacijai nepriklausau, -- atsakiau Martavičiui.

- Tau bus lengviau, jei nesiginsi, o viską prisipažinsi. Priešingu atveju tu saulės šviesos daugiau nebematysi. Kaip vadinasi ta slapta organizacija, kuriai priklausai?

-- Aš sakiau, draugas tardytojau, kad nepriklausau ...

-- Svolčiau, aš nesu tavo draugas ir nedrįsk mane taip vadinti! ... -- piktu ir jau rėkiančiu balsu tęsė tardymą M-čius.

-- Kas daugiau priklauso "Baltojo Žirgo" kontrarevoliucinei organizacijai?!

-- Aš sakiau, nepriklausau jokiai slaptai organizacijai ir negaliu pasakyti to, ko pats nežinau.

-- Meluoji! Tu pasakysi man apie visą jūsų prieštarybinę veiklą, -- ir pakilęs nuo stalo artėjo per kambarį į mane.

Martavičius su piktu balsu ir šlykščiais rusiškais keiksmazodžiais tardė stovėdamas vidury kambario ir atrodė, buvo pasirengęs pulti. Staiga pajutau, jog Martavičius sugriebė mano gerkle ir taip stipriai smaugė, jog nebegalėjau alsuoti. Atleidžia pirštus, klausia tuos pačius ir pačius ir panašius klausimus, o kai aš negaliu jo patenkinti savo atsakymais, vėl smaigia. Smaugimo žymės išbuvo keletą savaičių. Bet smaugimu nieko nelaimėjęs, kumščiu stipriai trenkė per nosį, ir kai pradėjo tekėti kraujas, su patikaujančia šypsena pažiūrėjęs į sėdintį maskvinį "bosą", nuėjo prie stalo ir tardė toliau. Kai nervai būna suerzinti, atsiranda pasiutis kaip noras rūkyti. Nesusivaldžiau nuo budelio pasiūlytos cigaretės.

PIRMOJI NAKTIS NELAISVĖJE

Po tardymo, vėlai naktį, nuvedė ir ištūmė į tų pačių NKVD rūši ir uždarė. Rūsų buvo žemas, mažas, be šviesos ir pilnas įvairių suolų, su krautų ant vienas kito. Vaikščioti nebuvo kur. Galėjau tik sėdėti arba gulėti ant suolų apsiastą pasitiesus.

Štai, kaip staiga persimainė gyvenimas ... Sukeltais nervais tamsioje vienuoje bandžiau susikaupti susidariusioje padėtyje. Galva aptrankyta, kaklas skauda ir tokioj padėty negaliu susikaupti ir šaltai viską pergalvoti, nes galvoje per daug įspūdžių. Nežinau, kada užmigau ir kiek miegojau, bet kai pradėjo aušti rytas, nubudau ir negalėjau orientuotis kur esu. Pradžioje tokia nuotaika, kaip kartais būdavo laisvėje sapnuodavau baisų sapną ir pabudęs taip džiaugdavaus, kad tai buvo tik sapnas. O, kaip būtų gera, jei

būtų tik sapnas! Dėja, "baisusis sapnas" neišsisklaidė ir ne nyko, o nežinoma ir sunki realybė žiauriai atsistojo prieš akis, kaip stačiausias kalnas.

Praaušus pastebėjau, kad mano rūsy iš gatvės pusės yra užkaltas langas. Apačioj buvo mažas plyšelįs, per kurį matėsi praeivių kojas, iš kurių atskyriau kas eina, vyras ar moteris.

Visame NKVD name ir gatvėje buvo bauginanti tylą -- niekas nevaikščiojo ir jokio balso niekur negirdėti. O mintys lyg audrų blaškomos ir taip nieko nepajėgiu planuoti sekantiam pasimatymui su NKVD-istais budeliais. Tokioje įtemptoje tyloje staiga pašokau iš išgąsčio, kai su triukšmu ir cypdamos pro mano pasuole prabėgo dvi žiurkės. Atrodė, kad pora liūtų į mano rūšį išoko. Kitu atveju gal nebūčiau pajutęs laisvai žaidžiančių gyvulėlių, tačiau šį kartą taip buvo įtempti nervai, jog išsigandau lyg nuo netikėto šūvio, paleisto tyliame name. Tuo pačiu metu išgirdau šaligatviu artėjantį žmogaus žingsnių kaukšėjimą. Tai pirmas ankstyvas keleivis. Prišokau prie lango. Iš batų nustačiau, kad praeivis buvo vyriškis. Pro tą mažytį plyšelį galėjau matyti tik kojas. "Ar pagelbėtų, jei sušukčiau, jog aš čia esu uždarytas?", pagalvojau. Kai nežinomas keleivis nuėjo, užgulė dar didesnis sunkumas ir ilgesys -- dar labiau pajutau, kad esu nelaisvėje, esu žiaurių okupantų enkavedistų užrakintas. Anas keleivis galėjo eiti kur nori, sustoti kur patinka ... Pajutau didelį laisvės brangumą ir didžiausią jos pasiilgimą. Jausmas panašus, jog rodos turi nepagydomą ligą ir žinai, kad tik didelis stebuklas tegali išgelbėti nuo mirties.

(Bus daugiau)

Publijaus Vergilijaus Marono ENĖJIDĖ

į lietuvių kalbą vertė dr. A. Rukša

ST. SANTVARAS

Senobinio epo vertimai lietuvių kalba pasirodė pastarųjų 45 metų laikotarpy. Homeras buvo truputį "laimingesnis", nes medicinos dr. Jeronimas Ralys, ilgus metus dirbęs jo Odiseją išleisdamas 1921 m. To paties dr. J. Ralio daugiau negu įpusėtą versti Homero Ilijadą baigė versti S. Čiurlionienė, P. Žadeikis ir J. Talmantas. Publiui Vergilijui Maronui teko palaukti porą tūkstančių metų su kaupu, kol jo didžioji epinė poema Enėjidė prabilo ir lietuvių gimtuoju žodžiu. Tą darbą per eilę metų atliko dr. Antanas Rukša.

Apie Homero poemų vertimus iki šiol tebetverianti nuomonė yra tokia: dr. J. Ralio vertimai yra poetiški, artimi graikiškajam originalui turiniu ir forma, nors savo darbe vertėjas kietai laikėsi daktilinio hegzametro. Silpnėse yra toji Ilijados dalis, kurią vertė trys anksčiau minėti vertėjai.

Kaip regim, didieji antikos poetiniai veikalai jau byloja ir lietuvių kalba. Kun. A. Sabaliauskas rūpestingai išvertė mums suomių epinę poemą Kalevalą, bandomas versti ir estų liaudies epas, kiek prisimenu, ritmine proza buvo versta ir Rolando giesmė. O kur Dantės Alighieri Dieviškoji komedija? Kur vokiškojo Sturm und Drang garšioji poema Faustas, sukurta W.A. Goethe's? Tiesa, bandymų turėjome, buvo mėginta atkurti lietuviškai ir šie kūriniai, bet sunkumai tebėra neįveikti, nes Dantės Dieviškoji komedija yra parašyta tercčinom, ypačiai nelengva poetine forma, o Goethės Fauste taip pat slėpi nemažai "povandeninių uolų".

Nėra lengva poetinė forma ir hegzametas, kuriuo yra sukurta Homero ir Vergilijaus veikalai, tik čia vertėjas ar atkūrėjas, nors saistomas eibės įvairių uždavinių, yra laisvas nuo rimų, kurie, pvz., Dantės veikale auksu skamba tokia tvarka: a-b-a-b-ir t.t. Tai reiškia, kad tercinos pirmoji eilutė yra rimuojama su trečiąja posmo eilute, antroji su pirmąja kitos tercinos, o ta vėl su trečiąja ir taip per kelis šimtus puslapių. Žinoma, ateis diena, kada ir tuos nemirtingus veikalus galėsime pasiekti sava kalba.

Homeras ir Vergilijus, didysis graikas ir didysis romėnas turėjo kantrybės ir gana ilgai laukė, kol lietuvių vertėjai jų epines poemas atkūrė ir mūsų kalba. Aišku, tas galėjo žymiai anksčiau atsitikti, jei nors Vilniaus akademija būtų suksčiusi rūpintis lietuvių kalbos kultūra. Atrodo, ir ta garši mokslo įstaiga nenuvokė, kad ji savo rankose turi jau sučiupytą arą. Tad čia ir kyla toks nesmagus klausimas, įsieu lietuvių tauta nebūtų išgyvenusi to nepriklausomybės akimirkinio, įsieu savo vaikų nebūtų išmokiusi senobinių kalbų, įsieu ji nebūtų sudariusi jiems sąlygų įsijausti į pasaulio kultūros gilumas, tai kažin ar nebūtų nutekę dar šimtai metų, kol mes to kūrybinio pajėgumo būtinum sulaukė? Neįsivė niekad nebuvo ir niekad nebus ta dirva, kurioj suklesti tautinė kultūra.

Dr. Ant. Rukša yra filologas, antikinių kalbų ir kultūrų žinovas, Pakanka pavartyti Lietuvių Enciklopediją, kad pajustum jo erudiaciją, jo gilų išsimokslinimą. Reikėtų gerokai padirbėti, kad suskaičiuotum, kiek šimtų enciklopedinių straipsnių ir straipsnelių jis yra parašęs apie antikinę Graikiją ir Romos imperiją, aptardamas jų dievus, valstybes, mokslo ir meno vyrus, duodamas įvairių terminų aptarimus. Man rodosi, dr. Ant. Rukša buvo vienas pajėgiausių ir darbščiausių Liet. Enciklopedijos bendradarbių.

Publijaus Vergilijaus Marono, trumpai ir beveik visuotiniai vadinamo Vergilijumi, Enėjidė, kurią dr. Ant. Rukša išvertė į liet. kalbą, yra poetinis kūrinys, parašytas hegzametu. Ar filologui įveikiamas toks sudėtingas poetinio meno uždavinys? Į klausimą galima atsilepti klausimu: jei Homero hegzametrus įveikė medicinos dr. J. Ralys, tai kodėl Vergilijaus poemos negalėtų įveikti filologijos dr. Ant. Rukša? Kalbininkui grožinė literatūra visada buvo artimesnė, negu, pvz., medicinos ar fizikos mokslų žinovui, gana dažnai kal-

bininkui ji būna net studijų medžiaga. Antra vertus, Enėjidės vertėjas nėra naujokas šiame "kovos lauke", kur reikia atkurti ne tik veikalo turinį, bet tenka nugalėti ir jo stilių bei formą -- dr. Ant. Rukša į lietuvių kalbą jau yra vertęs Sofoklio (496-406 pr. Kr.) tragedijas, išleistas nepr. Lietuvoj 1939 m.

Kaip legenda sako, aklasis dainius Homeras hegzametu (dr. Ant. Rukša rašo heksametras, matyti, laikydamasis graikų originalo -- heks "šeši" ir metron "matas", "metras") savo poemas kūrė, kaip spėjama (nes tikrų duomenų apie jo gyvenimą amžių dar nėra), VIII a. antrojo pusėj prieš Kristų. Vergilijus, gyvenęs 70-19 m. pr. Kr. Enėjidę pradėjo kurti 29 m., dirbo vienuolika metų ir, savo kūrinio galutinai neišdailinęs, mirė pakelėję iš Atėnų į Neapolį, kur ir yra palaidotas.

Vakarų kultūros pasauly poetinis Homeras ir Vergilijus iki šiol varžosi dėl pirmos vietos -- britai ir jų kultūros žmonės didžiausiu pasaulio poetu laiko Vergilijų, o vokiečiai ir jų kai kurie kaimynai Homerą. Berods, ir mes, lietuviai, esame linkę pirmuoju laikyti graiką, nes jis ne tik žymiai vyresnis už romėną, bet Vergilijus nemažai yra iš graikų pasimokęs, o savo Enėjidės kai kuriose giesmėse Homerą sekė, žinoma, pačią poemą perdamas į savo laiko poezijos meno aukštumas. Be abejonės, jų kūriniai savo polėkiu ir poetinės kalbos priemonėmis yra skirtingi, atskirų savo bruožų turi ir jų hegzametras.

Alfredas Tennyson'as (1809-1892), plačiai pažįstamas poetas angliškai ir neangliškai kalbančiame pasauly, yra taręs, kad "hegzametras yra didingiausios eilės, kurias kada nors žmogaus lūpos tarė". Vergilijus, Homeras ir dar ne vienas kitas senovės dainius liudija, kad hegzametras yra viena pačių seniausių eilėdaros formų (ritmų bei metrų).

Dr. Ant. Rukša Enėjidės įvade hegzametą gana plačiai pagnarinėja ir aptaria. Pvz., jis rašo, kad "Daktilinio heksametro eilutė sudaro šešios daktilinės pėdos. Daktiliu (graikiškai daktylas "pirštas", nes piršto vienas krumplys ilgas, o kiti du trumpi) graikai pavadino eilėdaros pėdą, susidedančią iš vieno ilgo skiemens ir dviejų trumpų. Tačiau iš šešių vienetų daktilių sekos susidedanti eilutė ir juo labiau iš tokių visai vienetų besikartojančių eilučių sudarytas eilėraštinis savaimė būtų nepaprastai monotoniškas". Toliau dr. Rukša aiškina, kokios priemonės hegzametro monotoniškumą (kuris gali reikšti ir monotonišką audringumą) suskaldo ir paįvairina. Tų priemonių yra keletas -- paskutinis daktilinės eilutės skienuo gali būti ne daktilis, bet spondėjus (du ilgi skiemenys) arba trochėjus (vienas trumpas ir vienas ilgas skienuo); dar labiau hegzametą įvairina tai, kad keletą pirmieji hegzametrų gali būti keičiami spondėjais (-); hegzametro skaitymui palengvinti naudojamos cenzūros (vyriška ir moteriška) arba atskiepimai, kurie šioj formoj turi savo vietą ir laiką.

Tik paviršium prabėgę, regim, kad hegzametras yra sudėtinga eilėdaros forma, kuriai įveikti reikia gilaus pažinimo ir nemenko poetinio talento, tiesiog sunkaus darbo, kad tą eilėdaros techniką nugalėtum ir įsisavintum.

Lietuvių hegzametras nėra toks jaunas, kaip gali kam nors atrodyti. Nežinomas autorius hegzametu ir liet. kalba rašytom eilėm 1589 m. sveikino karalių Žygimantą Vazą, kai tas lankėsi Vilniaus akademioj. Kiti, lankėsi Vilniaus akademioj. Kuris 12 eilučių sveikinimas, 1729 m. parašytas hegzametu, ar filologui įveikiamas toks sudėtingas poetinio meno uždavinys? Į klausimą galima atsilepti klausimu: jei Homero hegzametrus įveikė medicinos dr. J. Ralys, tai kodėl Vergilijaus poemos negalėtų įveikti filologijos dr. Ant. Rukša? Kalbininkui grožinė literatūra visada buvo artimesnė, negu, pvz., medicinos ar fizikos mokslų žinovui, gana dažnai kal-

kokia lanksti yra lietuvių kalba ir kaip lengvai ji įveikia poezijos sudėtingus ritmus bei metrus (lenkai, turėdami pastovų kalbos kirtį, sunkiai nugalė daktilį, taigi ir hegzametą, nors lietuvių kalbai ilgą laiką jie negailėjo paniekos komplimentų). Tačiau pats didžiausias lietuviškojo hegzametro kūrėjas yra Kristijonas Donelaitis (1714-1780), greta jo statytinas dr. J. Ralys, o dabar ir dr. Ant. Rukša.

K. Donelaičio hegzametras, kuriuo jis parašė savo Metus ir pasakėčias, yra toninis, perpintas spondėjais ir cezūrom, tad nemonotonus. Pažvelkim į dvi pirmąsias ir labai populiarias Pavasario eilutes ir pamatysim, kaip meistriškai Donelaitis savo kanklėm skambina:

Jau saulelė vėl atkrodama
budino svieta
Ir, žiemos šalotos tritūsas
pargriaudama, juokės,

pasirodė 1966 m. pradžioj), pats poetas Lietuvoj yra seniai pažįstamas. Vilniaus akademioj (1569-1795 laikotarpy, t.y. nuo jėzuitų pakvietimo į Lietuvą iki 3-jo Lietuvos - Lenkijos padalinimo), kaip teigia dr. Ant. Rukša, jis buvo gal daugiausia mūsų šalies skaitomas poetas, nes Akademijos dėstomoji kalba buvo lotynų kalba, taigi ta, kuria yra sukurta Vergilijaus kūriniai. Kartais šildami ir prakaituodami, Vergilijaus hegzametrus lotyniškai ne vienas deklamuavo ir nepr. Lietuvos aukšt. mokyklose.

Dr. Ant. Rukšos lietuvių kalbon versta Enėjidė -- nelengvas uždavinys jo darbo apžvalginkui. Reikėtų nemaža laiko ir rimtų studijų, kad galėtum to darbo pilnutinės vertę apčiuopti, pasverti ir įvertinti. Tad ir aš čia rašau tik pirmuosius įspūdžius, kuriuos pa-

PUBLIJUS VERGILIJUS MARONAS

ENĖJIDĖS KETVIRTOJI GIESMĖ

(Ištrauka)

Kai tik pakilus Aušra paliko bangas Okeano,
Spindinčion ryto švieson pro vartus pasipylė jaunimas:
Neša tinklus, ilgąsias aktis ir medžioklines kilpas.
Smelkias masilai raiti ir skalikai gaujom pasileidžia.
Delsiančios dar kambary tebelaukia kilnios karalienės
Punų didikų minia. Žerėdamas purpuru, žirgas
Kapsto žemes ir žąsų putas nerimaudamas kramto.
Žengia ji pagaliau tarp gausingos minios palydovų.
Žvilga apsiaustas puošnus, atlankom išrašytas auksinėm,
Aukso saga sukubina kraštus purpurinio drabužio.
Aukso magžtyti plaukai ir auksinė strėlėm šovinė.
Krykštauja Julas smagus tarp gretų kunigaikščių frigėnų;
Prieky voros išdidžiai Enėjas žavus atžygiuoja.
Seka did tautos drauge, jas jungia bendra vadovybė,
Tartum, Ksanto sroves ir Likijos žiemą apleidęs.
Lankos Dele, gimtinėj brangioj, Apolonas skaitusis.
Rengdamas šokius džiugius su giesmėm aplink aukurą
šventą;

Klykia bendroj kamšaty ir ratu šokinėja driopai,
Trypia kretiečiai linksni ir dažytais veidais agatirsai.
Žengia jis pats per Kinto kalvas ir, juosdamas auksu,
Garbanas raito bangom ir puošia gležnais žalumynais.
Didvyrio veidas žavus taip spindėjo taurai ir kilmingai.
Kai prikopė daubas ir kalnų neįžengiamą tankmę,
Strakteli mirksniu akies nuo uolų ir jau ritas paknopsom
Ožkos laukinės lomon. Čiagi vėl iš anapus tankynės
Liuoksi būriais per lygius lakus išpjudytieji elniai,
Raičioja dulkes stulpais ir palieka kalnų tankumynus.
Švaistosi Julas džiugiai, ant žirgo smarkaus užsiritęs,
Dūksta plačiom lygumom, ir tik lenkia čie vieną, čia kitą.
Geidžia ir maldo dievus, kad atsiųstų jam šerną baikštuolį
Ar kad nuo kalno kuris iš liūtų gelsvų nusileistų.

Niaukstos tuo tarpu dangus ir, erdvei griausmais
sudundėjus,
Liūtis pilkšva su ledais čiurkšlėmis jau prapliupusi
šniokščia.

Tiro čia palyda ir Trojos kariai bei kilmingas
Dardano ir Veneros želmuo per laukus išgastingsai
Kuriam lūšnosna kas kur. Nuo kalnų virsta kriokdamas
upės.
Glaudžias urve tam pačiam karalienė ir Trojos valdovas.
Ženkla piršli Junona ir Zemė jiems beregint siūncia:
Bliksi ugnis, ir, aiterui šviesiam jungtuves pripažinus,
Nuo augštybės kalnų orejadžių kauksmai nuaidėjo.
Ta diena jos mirties priežastis ir pradžia negerovių.
Nes nuo tada nebevarž jau jos nei liežuviai, nei akys;
Nebe slaptoju džiaugsmu Didonos širdis besiguodžia:
Dangstos jungtuvėm dabar, tuo vardu puošdama savo
kalnę.

Vertė dr. A. Rukša

Laikydamiės dabartinio mūsų kalbos kirčio, pacituotam dvi eilys labai sunkiai daktilius aptum.

Donelaitinės tradicijos laikėsi ne vienas kitas lietuvis poetas, savo kūryboj tą formą bandęs. Lietuviškąjį hegzametą smarkiai sudaktilino dr. J. Ralys ir jo talkininkai. Už tai ji barė literatūros kritikai ir kalbininkai. Tačiau, truputį iš perspektyvos pažvelgus, dr. J. Ralio darbai -- Homero Odisejos ir Ilijados vertimai -- yra didis ir vertingas įnašas į mūsų vertiminę literatūrą.

Nors Publijaus Vergilijaus Marono Enėjidė lietuviškoj dr. Ant. Rukšos vertimo susilaukė tik 1965 m. (iš knygų rišyklos te-

tyriau lietuvių kalba skaitydamas nemirtingąjį Vergilijaus poemą.

Aišku, visų pirma kyla paprasti klausimai: ar dr. Ant. Rukša įveikė hegzametą, ar jis tiktinamai ir meniškai atkūrė didįjį romėnų poeto veikalą, kurio populiarumas ir ndien pasauli nėra užgesęs?

Pats dr. Ant. Rukša apie savo darbą taip rašo: "Mano hegzametras tarpinis tarp Donelaičio ir Ralio heksametro. Jis daktiliškesnis ne tik už Donelaičio, bet ir už Vergilijaus metrą, tik stiliaus lankstumui ir subtilumams bei tono įvairumui atmieštas spondėjų. Ir man, kaip ir kairiems kitiems naujesiems antikinės poezijos vertėjams, daktilis šiaip jau labiau patinka, gal dėl savo pilnumo ir tempo. Versdamas tolydžio vis

labiau ėmiau pamėgti daktilius, kol, pagaliau, ketvirtąją giesmę labiausiai už visas sudaktilinau. Toliau kartais jau ir sąmoningai atsisakydavau nuo vieno kito daktilio, keisdamas jį spondėjum, Ketvirtosios giesmės išsiškyrimas iš kitų tarpo man buvo kėlęs net rūpesčio, tačiau šios giesmės spondėjinti nesiryžau, nes joje išliko daug "nerims-tančių minčių, pageidavimų ug-nies", tad ir "nesulaikomas audringumas" tikrai pateisina jos didesnį daktiliškumą".

Priekabus kritikas tokiu atviru ir nuoširdžiu Enėjidės atkūrėjo pasisakymu, kaip man vaidenasi, tuoj bandys pasinaudoti, ir jis galės tvirtinti, kad dr. Ant. Rukša nepaisė Vergilijaus originalinio metro, kad jo hegzametras -- ne Vergilijaus hegzametras, o "tarpinis tarp Donelaičio ir Ralio, daktiliškesnis ne tik už Donelaičio, bet ir Vergilijaus metrą".

Jei tokių kalbų išgirsim, jos nebus tikrasis kritiko įžvalgumas. Man rodosi, kad dr. Ant. Rukšos atviras pasisakymas tik palengvina Enėjidės vertimo nagrinėjimą. Didelį ar mažą kūrinių atkurti pėda pėdon, laikantis originalo eilėdaros, yra tiesioginis vertėjo uždavinys. Betgi mes puikiai žinom, kad poezijos veikalai nėra išverčiami, jie tegali būti tik atkuriami. O atkūrėjas, naudodamas kitą medžiagą, t.y., kitą kalbą, neišvengiamai turi taikytis prie jos sakinio melodijos, toj ar kitoj vietoj turi paisyti jai tinkamesnio ritmo bei metro.

Susipažinęs su Enėjidės vertimu, aš susidariau įspūdį, kad dr. Ant. Rukša puikiai moka lotynų kalbą, gerai "groja" ir savo gimtąją liet. kalbą. Jei atsigrįšim į dr. J. Ralio vertimus, kurie yra tikrai vertingi, tai visai rimtai turėsime pripažinti, kad dr. Ant. Rukšos darbas jau yra aukštoka pakopa lietuviško hegzametro kūryboj.

Būtų akivaizdi pretenzija, jei bandytum patikrinti, kiek tiksliai liet. kalba yra atkurtas Vergilijaus poemos originalas. Visu pirma tam reikėtų nemenkiau lotynų kalbą mokėti, kaip ją moka dr. Ant. Rukša, ši aplinkybė neišvengiamai verčia pasitikėti Enėjidės atkūrėju ir tik žiūrėti, kaip jo mintis plaukia ir kaip jo hegzametrui skamba mūsų kalba. Originalo mintys ir poetiniai vaizdai, kiek aš prisimenu iš vieno kito mokyklinio darbo, dr. Ant. Rukšos vertime yra autentiški ir subtilūs.

Dr. Ant. Rukšos vertimo kalba, jei taip galima pasakyti, yra vienas paskutinių žodžių mūsų bendrinėj kalboj. Ji yra lanksti, poetiška, vertėjas rūpestingai paiso mūsų kalbos bendrinio kirčiavimo (kas ypač lengvina hegzametro skaitymą), jo žodynas įvairus ir turtingas, sakinys spalvingas ir melodingas, pasakojimas epiškas. Tiesa, Enėjidės vertime pasitaiko retesnių mūsų kalbos žodžių, vienoj kitoj vietoj atsiranda vulgarokas žodis (nesunkiai pakeičiamas tinkamesniu), pasitaiko ir naujadary. Pastarųjų vienas kitas gal ir buvo vengtinas, buvo galima ir be jo išsiversti, bet reikią pripažinti, kad dr. Ant. Rukšos naujadarai, žodžio darybos požinturi, yra gerai padaryti. Jeigu ilgai nusi mūsų kalboj jie prigytų (o tokių bus), tai anapult negalėsime jų vadinti liet. kalbos skurdimu.

Publijaus Vergilijus Maronas buvo ne tik poezijos meno genijus, įkvėpęs ir Dantės Dieviškąją komediją (jis buvo Dantės vadovas per pragarą), bet ir didžiai išmokslinka ano meto asmenybė. Mes turim tik šv. Trejybę, bet ir jos paslaptys nekarta susipainiojam, o Vergilijus savo Enėjidėj lengvai dorojasi sugausybė graikų ir romėnų dievų, kurie savo kovom ir aistrom nėra toli nubėgę ir nuo ndienio žmogaus, jis pažįsta ano meto tautos ir valstybes, jų žygius, laimėjimus ir pralaimėjimus, jis yra bene pats iškilusias romėnų dvasinės kultūros bei minties atstovas.

Vergilijaus Enėjidė -- tremtinio epas, nes Enėjas, Trojos didvyris, pralaimėjęs karą ir netekęs tėvynės, ieško naujų krantų, kur galėtų įsikurti. Motinos Veneros rūpesčiu, dievai jam lemia

būti romėnų pirmtakūnu, italų tautos pradininku, bet, kol jis Italijos žemę pasiekia, dievai jo priešai (ypač deivė Junona) blaško jo laivus jūroj, įvelia į kovas su netikėtais priešiniais ir eibę kitokių pinklių jam supina. Savo turiniu Enėjidė yra artima ir mūsų amžiaus žmonėms, nes ar mažai mes, tremtiniai, išgyvenom "enėjidžių", kol pasiekėm vieną ar kitą žemės krantą?...

Dr. Ant. Rukša mūsų laiko lietuviams atnešė didelę ir brangią dovaną. Nenorėdamas citatom marginti šio rašinio, nenorėdamas skaitytojas bėgti už akių ir juos dar kitais žodžiais įtikinti, kad ypačiai nepalankiose sąlygose ir nelinksmu metu susilaukėm vertingo antikinės kultūros veikalo atkūrimo sava kalba, parinkau keletą posmų iš Enėjidės ketvirtosios giesmės, kurią dr. Ant. Rukša vadina daktiliškiausia. Tą ištrauką perskaitys, tikiuose, pats skaitytojas pajus, kokio poetinio polėkio kūrinys yra Enėjidė ir jos vertimas į lietuvių kalbą.

Kad būtų aiškesni ir suprantamesni duodamos ištraukos tekstai, jungiu paaiškinimą: Enėjidės ketvirtoji giesmė apdainuoja Karatinos karalienės Didonos meilę ir mirtį. Didonos drama prasideda, kai Enėjo laivus audra atbloškia į jos naujai kuriamo didingo miesto uostą. Didoną globoja Jupiterio sesuo ir žmona Junona, o Enėją jo motina meilės ir grožio deivė Venera. Girtaiji Didona, iki šiol buvusi tvirtai ištikima savo mirusiam vyrui, įsimyli Enėją, o kai Enėjas, Jupiterio lėmimu, Cartaginą paleika ir išplaukia Italijon -- Didona savo mylimąjį prakeikusi, nusižudo. Ištraukoj vaizduojama deivės Junonos įkvėpta medžioklė, kai tos pačios deivės sukeltos liūtys metu Didona palūžta ir tampa Enėjo meilužė. Ištraukos daktilinis hegzametras, kaip man atrodo, yra neblogas pavyzdys to sekmingo ir nuoširdžiai sveikintino darbo, kurį įveikė dr. Ant. Rukša.

Dr. Ant. Rukšos atkurtą Vergilijaus Enėjidę išleido Juozas Kapočius -- Liet. Enciklopedijos leidykla. Vertėjas savo darbą aprūpino pratarme ir įvadu, kuriame yra aptariama Vergilijaus gyvenimas, jo kūryba ir reikšmė, Vergilijus Lietuvoje, antikinis hegzametras, lietuviškas hegzametras, lietuviškas Enėjidės atkūrimas ir antikinių vardu lietuvinimas. Knygų gale (255-295 psl.) atspausdinti dr. Ant. Rukšos parengti Vardai ir daiktai -- graikiškų ir lotyniškų vardu ir daiktų žodynėlis, padedąs skaitytojui susigaudyti antikos dievų, žmonių ir daiktų pasauly.

Dėl savo vertimo pratarmėj dr. Ant. Rukša taria: "Gerai suprantu, kad šiame vertime te sugėdėčiau pasinaudoti tik mažą dalele neišsėmiamų žodingos lietuvių kalbos turty. Su laiku, tikiuosi, atsiras kitas Enėjidės vertėjas, daug geriau mokąs lietuvių kalbą ir įmantriau sugėbąs perteikti Enėjidės dvasią lietuviškai. Gal ir jis mano darbą pavartos tamsiam fonui, kuriame vaizdžiau išryškėtų jo laimėjimų šviesiausios spalvos. Tačiau tuo tektų tik džiaugtis, nes tai būtų nauja, augstesnė pakopa į tobulybę. Tuo tarpu tegaliu su maloniu skaitytoju atsisveikinti senu lotyniškąjį posakiu: kaip išgalėjau dariau, geriau tepadarai kas gali".

Savo išore lietuviškoji Enėjidė nėra puošni, yra padabinta spaustuvėj skoningai rinktu viršeliu, rūpestingai sulaužyta ir atspausdinta, nors korektūros "velniukų" šen ten atsiranda.

Teisybė, kad šiuo metu išgyvenam "lietuviškų knygų skaitymo letargijos metą". Tuo nemaloniu faktu remdamasis, dr. Ant. Rukša sako: "Puikiai suprantu, kad ir tos knygų leidimo "magas", kaip Juozas Kapočius, sugėbąs kartais įvykdyti fantastiškiausią atrodančius knygų leidimo planus, vargu šiuo atveju ar išsiusks be nuostolių. Tad jei ši knyga išvys pasaulį ir pelms neteks galąsti savo dantų jos rankraščiais, tai didžiausias nuopelnas ir padėka teks leidėjui". Čia jungtina tik tokia pastaba: pelms nėra ko džiaugtis, Enėjidė jau išleista!

Be abejonės, pacituoti Enėjidės vertėjo žodžiai yra liūdnas ir skaudus minoras. Galimas (Nukelta į 6 psl.)

Enėjidė...

(Atkelta iš 5 psl.)

dalykas, kad taip ir atsitiks, kaip jis sako -- leidėjas Kapočius, išleidęs Enėjidę, neišsivers be nuostolių. Tačiau man sunku pasiduoti tokiam pesimizmui. Plačiau pasaulį tikrai dar yra lievųjų, kurie supras, ką reiškia Enėjidės prabilimas lietuviškai. Ji teiks garbę kiekvienai privačių namų bibliotekai, tad kiekvienam atveju yra brangi ir vertinga dovana. Perkama dovanoms porcelaną, krištolą ar elektronikos įrankius, bet man vis dar sunku tikėti, kad mes nedarytumėm skirtumo tarp dūžtančių ir nedūžtančių dalykų. Vergilijaus Enėjidė per du tūkstančius metų nesudaužo skeveldrom, neapsinešė žeme, neperdegė ir neapsidengė rūdim. Argi ne didis džiaugsmas, kad ji, bylodama lietuviškai, beldžiasi ir į mūsų duris?...

Antikiniai poetai lietuviškai, I (II tome turėtų būti Vergilijaus Bukolikos ir Georgikos, kurias liet. kalbon išvertė ir spaudai paruošė tas pats dr. Ant. Rukša): Publijus Vergilijus Maronas -- Enėjidė; vertė ir pagal originalą heksametrafs lietuviškai atkūrė, parašė įvadą ir sudarė žodynėlį dr. Ant. Rukša; Lietuvių Enciklopedijos leidykla 1965 m. leidėjas Juozas Kapočius; spaudė Liet. Enciklopedijos spaustuve, 300 psl., Tiražas 500 egz.; kainą nepažymėta.

Filatelijos kampelis

(6)

Antanas Bernotas

JAV išleido šiuos naujus pašto ženklus:

1. Balandžio 9 d. - 5 c. pašto ženklas, pavadintas "Humane Treatment of Animals" (Žmoniško Elgesio su Gyvuliais draugijai pagerbti). Piešinys - šuniukas.

2. Balandžio 16 d. - 5 centų p. ženklas Indianos 150 metų sukakčiai paminėti. Piešinys - Indianos silueta, senasis kaptolius Corydon mieste ir 19 žvaigždžių.

Indiana (pavadinta nuo indėno angliško vardo Indian) yra viena iš vidurio vakarų valstijų, ir apima 36, 921 kv. mylių plotą. Šiaurėje ji remiasi į Michigano valstiją ir ežerą, rytuose į Ohio, pietuose į Kentucky, o vakaruose

į Illinois valstijas. Valstijoje daugiausia derlingos lygumos, tik rytuose yra aukštesnių kalvų, o paežeriais - kopos. Vakariniame dalyje - rudosios anglies klodai, yra naftos, gamtinių dujų, išplėsta cemento ir kalkių gamyba. Valstija - viena iš svarbiausių Amerikos žemės ūkio kraštų, kartu labai išplėsta pramonė, ypač geležies liejyklos ir apdirbimas. - Pirmieji Indianoje pradėjo lankytis prancūzų traperiai ir kailių medžiotojai. Tuo metu ten gyveno Miami genties indėnai, 1680 m. prancūzų keliautojas La Salle praplaukė Kankakee upe, 1720 m. prancūzai pastatė Fort Quantanone prie Wabash upės, o 1727 m. - Fort Vincennes, prie kurio 1734-35 m. pradėjo kurtis miestelis. 1763 m. Anglija paskelbė teritoriją savo nuosavybe, 1778-79 m., Amerikos revoliucijos metu, George Rogers Clark su savo vyrais teritoriją atėmė iš britų. Karai su indėnais tęsėsi nuo 1781 iki 1795 (ir vėliau), kol jie buvo sumušti prie Tippecanoe, 1800 m. buvo suorganizuota Indianos teritorija. Vėliau, atkritus Michigano ir Illinois valstijoms, Indiana pasiliko dabartinės teritorijos ribose. Indiana, kaip 19-ta valstija, buvo priimta į sąjungą 1816 m. Sostinė pradžioje buvo Vincennes, nuo 1813 m. Corydon, o nuo 1825 m. yra Indianapolis miesto. Kiti didesni miestai yra South Bend, Gary, Evansville, Hammond, Terre Haute, Muncie ir E. Chicago.

3. Gegužės 2 d. - 5 c. p. ženklas Amerikos cirkui paminėti. Piešinys - besijuokiantis kluanas.

AUSTRIJA išleido pusantro šilingo pašto ženklą Bertai von Suttner pagerbti. Pašto ženklas tamsiai pilkos spalvos.

Bertha von Suttner (gimusi grafitė Kinsky, 1843-1914), žinoma austrų rašytoja ir pacifistė, gimė Prahoje, tuometinėje Austro-Vengrijoje, 1876 m. ji ištėkėjo už barono Arthur G. von Suttner, taip pat rašytojo, 1889 m. išleido pacifistinį romaną "Die Waffen nieder!" (J. Kvietkus 1924 m. šį romaną išvertė lietuviškai "Šalin ginklus!"). 1891 m. įkūrė Austrijos pacifistų organizaciją ir buvo Tarptautinio Taikos Biuro Berne, Šveicarijoje, viena iš pirmininkų. Dalyvavo pacifistų kongresuose Romoje, Berne, Antverpene ir Hamburge. Leidė žurnalą "Die Waffen nieder". 1905 m. gavo Nobelio taikos premiją. Parašė keletą kitų romanų ir šiaip veikalų. Visi jos raštai išleisti 1906-07 m. 12 tomų.

FILIPINAI išleido gražią 4 p. ženklų seriją 400 metų sukakčiai paminėti, kai ten buvo įvesta krikščionybė. Čia dedame 6 centavų p. ženklą, kuriame parodytas paminklas su užkariautoju ir misionierium, gilumoje -- salų žemėlapis.

Filipinų salos buvo užimtos 1564 m. ispanų ekspedicijos, vadovaujamos užkariautojo Miguel Lopez de Legazpe, atvykusios iš Meksikos. Vietos gy-

MENKA DĖSTYTOJŲ KOKYBĖ

G. Zabulis, aukštųjų ir vidurinių specialiųjų mokyklų ministras (anksčiau tų pačių reikalų komiteto pirmininkas) Vilniuje, dar kartą įrodinėja (Sov. Litva, 1966/106), kad negana didžiulis dideliu studentų moksleivių skaičium, o reikia susirūpinti jų mokykloje.

Studentų ir technikų mokinių skaičiai Lietuvoj jau dideli. Aukštosiose mokyklose esą 46,400 studentų, o 1970 planuojama turėti net 63,000. Technikumuose dabar apie 58,000, o būsią 78,000. Aukštosios mokyklos jau esančios patenkinamai aprūpintos patalpomis: Kaune nauja Žemės ūkio Akademija, naujas Politechnikos Institutas (Medicinos Institutas dar laukia pa-

ventojai, malajų rasės, tuo metu buvo pagony ir gyveno susiskirstę mažomis gentimis, ir ispanai neturėjo jokio vargo salas užimdami. Tuoju po užkariavimo, jau sekančiais metais, iš Meksikos atvyko grupė misionierių, vadovaujama tėvo Urdanetos, kuri pradėjo krikščinti gyventojus. Ispūdingos krikšto apeigos patraukė filipiniečius, ir jie masiškai priėmė krikščionybę, kuri sugundė juos bent tikybinio atžvilgiu vieneta. Krikščionybę įvedant daugiausia pasidarbavo vienuoliai augustinonai, dominikonai, pranciškonai ir jėzuitai.

KANADA išleido šiuos naujus p. ženklus:

1. Balandžio 13 d. - 5 centų p. ženklą paminėjimui 300 metų sukakties nuo La Salle atvykimo į Kanadą. Piešinys: La Salle atvaizdas, burlaivis, XVII amž. Kanados žemėlapis ir jūrininko frankiai.

René Robert Cavelier, Sieur de La Salle (1643-1687) gimė Rouen, Prancūzijoje, kur mokėsi pas jėzuitus. 1666 m. jis atvyko į Naująją Prancūziją (dabartinę Kanadą) ir gavo žemės Montrealio artumoje La chine, kur pradėjo verstis prekyba. 1669-71 m. jis tyrinėjo Ontario ir Erie ežerų rajonus bei surado Ohio upę. Išmokęs indėnų kalbos, jis ėmė verstis kailių prekyba. 1673 m. gubernatorius Frontenac jį paskyrė naujai statomo forto Fort Frontenac (dabartinis Kingston) komendantu. 1677 m. grįžo į Prancūziją ir parsivežė naujakurių. 1679 m., lydimas brio vyrų ir indėnų, jis leidosi į ilgesnį atradimų kelionę, pakeliui statydamas fortus. Atsivertęs į Illinois, pasiekdamas Meksikos įtaką, ištirtas žemės paskelbė Prancūzijos nuosavybe, o Mississippi upynio sritį pavadino Louisiana, tuometinio Prancūzijos imperatoriaus Liudviko XIV garbei. Buvo paskirtas Louisianos gubernatorium. 1683 m. vėl išvyko į Prancūziją, parsiveždamas naujakurių ir buvo paskirtas visų šiaurės Amerikos prancūziškųjų žemių vicekaralium. Begrįždamas Mississippi upe į Kanadą sukilusių vyrų buvo nužudytas prie Trinity upės 1687 m.

2. Gegužės 2 d. - 5 c. pašto ženklas Highway Safety propagandai plėsti. Pašto ženklą piežinį sudaro įvairūs eismo ženklai.

3. Gegužės 2 d. - 5 c. pašto ženklas Highway Safety propagandai plėsti. Pašto ženklą piežinį sudaro įvairūs eismo ženklai.

4. Gegužės 2 d. - 5 c. pašto ženklas Highway Safety propagandai plėsti. Pašto ženklą piežinį sudaro įvairūs eismo ženklai.

pildomų pastatų), Vilnių -- naujas Pedagoginis Institutas, nauji universiteto fakultetų pastatai. Bet technikumai lieką visiškai nuskriausti. Nors technikumuose planuojama turėti 78 tūkstančiai mokinių, o atitinkamose bendrinių vidurinių mokyklų klasėse (9 - 11) numatoma apie 98 tūkstančius, patalpos statomos beveik vien bendrinėms mokykloms. Ligi šiol esą pastatyta 172 mokyklos, su patalpa patalpomis iš viso toms mokykloms parūpinta beveik 246 tūkstančiai naujų vietų (visoms klasėms, įskaitant pradžiamokslus), o technikumams esą pastatytas dar tik vienas, 600 vietų.

Visos aukštosios ir specialinės mokyklos tebekenciančios mokslo priemonių ir laboratorijų badą. O svarbiausia -- menka dėstytojų kokybė. Aukštosiose mokyklose iš 10 dėstytojų tik trys turi mokslinius laipsnius. O dėstytojų parengimas reikalauja daug daugiau laiko, negu didelio mokinių bei studentų skaičiaus priėmimas į mokyklas. G. Zabulis numato, kad norint iki 1970 metų mokslo laipsnius turinčių dėstytojų nuosimti pakelti bent iki 40 (kad būtų 4 iš dešimties vietų trijų), reikia daug stipriau pasispausti dėstytojų tobulinimo sritį.

Be tinkamų mokslo priemonių ir ypač be pasirėngusių dėstytojų didieji studentų ir moksleivių skaičiai nustoja tos reikšmės, kuri norima jiems teikti, remiantis vien išpūdžiu iš jų didumo. (ELTA)

NEPAMIRŠKIT
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

HELP WANTED MALE

JOURNEYMEN
DIE MAKERS

To build small progressive dies from part prints. Full or part time. Top wages & overtime. Life and hospitalization, fringe benefits. Steady work. CASS MACHINE 691 ANTOINETTE DETROIT, MICH. (58-67)

UNSKILLED HELP

To run drill presses. Full or part. Steady work. Top wages & overtime. Life and hospitalization. Fringe benefits. CASS MACHINE 691 ANTOINETTE DETROIT, MICH. (58-67)

CRANE OPERATORS

STEEL WAREHOUSE. EXPERIENCED ON OVERHEAD CRANES. SECOND & 3rd SHIFTS. KASLE STEEL CORP. 4343 Wyoming Dearborn, Mich. (58-64)

KASLE STEEL CORP.

4343 Wyoming Dearborn, Mich. (58-64)

WANTED
LATHE HAND
MACHINIST
GRINDER HANDS
CENTERLESS & INTERNAL
STEADY WORK.

AIRCRAFT CERTIFIED ENG. 14233 E. 9 MILE WARREN, MICH. 313 -- PR 6-7000 (63-65)

HELP WANTED MALE

WELDERS

Automatic welders\$3.20 hr.
Micro Welders\$3.20 hr.
Inner Shield Welders\$3.20 hr.
Submerged Arc Welders ..\$3.20 hr.
MUST BE ABLE TO PASS TEST

Whitehead & Kales

58 Haltiner
River Rouge, Mich.

An Equal Opportunity Employer (62-76)

DIE MAKERS

Leaders or journeymen experienced on small blank, form, and progressive dies. Steady work on day shift. fringe benefits and overtime. BARRY-NICHOLSON CO. 8100 Joy Rd. Detroit, Mich. (54-67)

1st CLASS

SURFACE GRINDERS
CLEAN MODERN SHOP
58 hour week. Days only. Steady work. All benefits & pension. MONARCH TOOL & GAUGE CO. 23450 Telegraph Rd. Southfield, Mich. 313 -- 444-1288 (68-69)

JOURNEYMEN

TOOL ROOM
ENGINE LATHE HAND
TURRET LATHE OPERATOR
SCREW MACHINE
REBUILDERS

Must have own tools, able to read prints & setup job. Top rates, fringe benefits, 53 hr. week.

MODERN COLLET

MACHINE CO.
6633 ROHNS
DETROIT, MICH.
CALL 923-5840 MR. BITTERS (63-65)

1st CLASS

PLASTIC MOLD MAKERS
TOOL MAKERS
PANTOGRAPH OPERATORS
Steady year round employment. Full benefits, overtime. Opportunity for advancement with progressive tool shop. H. H. MOLD CO. 47535 Burton Rd. Utica, Mich. 731-1210 (54-63)

HELP WANTED FEMALE

INSTRUCTOR: Psychiatric experience in nursing, class room teaching, clinical study and/or supervision. Baccalaureate degree desirable. Michigan registered or eligible. Salary open. Three-hundred-bed general hospital, 30-bed psychiatric unit. School of nursing with diploma program. Write or call collect, Karl F. Greth, Director of Personnel & Special Services, W. A. Foote Memorial Hospital, Jackson, Mich. (60-65)

OPPORTUNITIES FOR PROFESSIONAL HELP REGISTERED NURSES

For all services & shifts. Good starting salary differential for evening & night duties. Salary review after 6 months.

INSTRUCTORS--FOR SCHOOL OF NURSING

Salary commensurate with experience & ability. Excellent working conditions. Liberal fringe benefits. Apply call or write Personnel Director BUTTERWORTH HOSPITAL 100 MICHIGAN AVE. N. E. GRAND RAPIDS, MICH (57-66)

REGISTERED NURSES

AND LICENSED PRACTICAL NURSES

OPENINGS FULL AND PART TIME SALARY DEPENDING ON EXPERIENCE REGISTERED NURSES \$3.50 Shift DIFFERENTIAL LICENSED PRACTICAL NURSES \$1.50 Shift DIFFERENTIAL PLUS MANY OTHER BENEFITS. CALL, WRITE OR APPLY AT WILLIAM BEAUMONT HOSPITAL EMPLOYMENT OFFICE 3601 W. 13 MILE ROAD ROYAL OAK, MICH. 549-7000 (49-62)

SCHOOLS

SACRED HEART SCHOOL

RESIDENT SCHOOL FOR BOYS GRADE 4--THROUGH--8 BROTHERS OF THE SACRED HEART ANDOVER, MASSACHUSETTS (57-64)

STASIO BARO

PLOKŠTELĖ

jau gaunama DIRVOJE.

Kaina - Mono -- 6 dol.

Stereo -- 7 dol.

Užsisakant paštu, prašome prisiųsti 25 c. persiuntimo išlaidoms!

Mūsų įžymaus solisto įdainuotos operų arijos, grojant Stuttgarto simfoniniam orkestrui, diriguojant komp. DARIUI LAPINSKUI, suteikia ne tik malonią staigmeną, bet kartu tai yra reprezentacinė dovana bet kuriai progai.

Užsisakant siųskite čekį ar money order adresu:

DIRVA,
6907 Superior Ave.,
Cleveland, Ohio 44103

4 1/2%

DIVIDEND CHECKS MAILED
QUARTERLY ON INVESTMENT
SAVINGS ACCOUNTS

ST. ANTHONY

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
Joseph F. Gribauskas, Exec. Secy.
1447 SO. 49th CT. • CICERO • 60650 • PHONE 656-6330
HOURS: MON. 9-5; TUES., THURS., FRI. 9-5; SAT. 9-1; WED. CLOSED
CICERO, ILLINOIS

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYNS MODERNIOS KOPLYČIOS

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

• Jonas Vaičaitis, iš Akrono, Ohio, apmokėdamas Dirvos prenumeratą, kartu prisiuntė 10 dol. auką, linkėdamas Dirvai stiprėti, plėstis kuo plačiausiai lietuvių tarpe.

• SLA 14 kuopos narių susirinkimas įvyks birželio 7 d., 7 val. vakare Lietuvių salėje. Susirinkime bus pranešimai apie Jubiliejinio SLA Seimo ruošos darbų eigą ir apie būsimą, bendrą visų Clevelande veikiančių SLA kuopų vasaros parengimą, įvyksiantį birželio 12 d. Čiurlionio Ansamblio sodelyje. Taip pat bus aptariami SLA 14 kuopos dienos reikalai ir priimami apdraudos mokesčiai. Nariai prašomi susirinkime būtinai dalyvauti. Sekantis, priešseiminis, kuopos narių susirinkimas įvyks liepos 5 d.

• Gallery International šį šeštadienį, birželio 11 d., baigia antrąjį parodų sezoną ir vasarą galerija bus uždaryta. Šiuo metu vyksta vokiečių dailininkų kūrinių paroda, gavusi labai gražius įvertinimus amerikiečių spaudoje. Galerijos patalpose taip pat galima matyti kūrinius lietuvių dailininkų: A. Dargio, A. Mončio, V. Jonyno, R. Viešulio, V. Kasiulio, V. Igno, J. Rimšos, V. Rato ir V. Raulo.

• Jurgis Juodėnas ir Alfredas Urbanavičius baigė šv. Juozapo aukštesniąją mokyklą ir gavo diplomus.

• Dalė Vodopalaitė baigė Clevelande Villa Angela aukštesniąją mokyklą ir šį rudenį ruošiasi studijuoti psichologiją Clevelando valstybiniame universitete.

Dalė Vodopalaitė priklausė pagarsėjusiam Clevelando "Vėjūnių" kvartetui ir su juo yra koncertavusi įvairiuose lietuvių rengimuose kituose miestuose.

• Gediminas Matulevičius birželio 1 d. baigė Cathedral Latin aukštesniąją mokyklą ir gavo diplomą. Mokslo metu priklausė skautų ir ateitininkų organizacijoms.

Gegužės 28 d. šv. Jurgio bažnyčioje Clevelande susituokė Meilė Leknickaitė su Tadu Mickum. Nuotraukoje jaunieji, išėję iš bažnyčios su tėvais ir artimaisiais. Iš kairės: jaunosios tėvai Lionginas ir Apolonija Leknickai, jaunavedžiai Meilė ir Tadas Mickai, jaunojo tėvai Marija ir Stanislovas Mickai. Toliau matyti B. Mainelienė, J. Stoškutė, S. Zikas, I. Grigaliūnaitė, G. Mickevičiūtė, A. Kalnietis, M. Leknickas, J. ir A. Poderiai ir kiti.

joms ir Vysk. Valančiaus mokyklos tautinių šokėjų grupei.

Toliau studijas tęs Clevelando valstybiniame universitete.

• Gintaras Auginas, Kazimieras Razgaitis ir Gediminas P. Titas baigė Cathedral Latin aukštesniąją mokyklą ir gavo diplomus.

G. P. Titas gavo pagyrimą už labai gerą anglų kalbos mokėjimą ir kaip labai geras amerikietiško futbolo žaidėjas, yra gavęs iš įvairių universitetų pasiūlymus stipendijoms ir studijoms. Jis savo tolesnėms studijoms pasirinko Michigan valstybinį universitetą.

SAVININKAS PARDUODA NAMĄ

Prie Naujosios parapijos, tinkamą 1 ar 2 šeimom. Labai gerame stovyje. Nauji kilimai ir užuolaidos. Puikiai dekoruotas, be to, gerai prižiūrėtas sodelis.

Patogus susisiekimas ir arti krautuvų.

Teirautis dieną 752-3400, vakarais KE 1-7792.

(62-65)

• Sąžiningiausią patarnavimą visais draudimo reikalais, gausite paskambinę patyrusiam draudimo atstovui V. Giedraičiui tel. 944-6835.

• PARDUODAMAS naujas, šviesus, pilnas tautinis kostiumas. Skambinti tel 681-2849. (63-64)

MOKINĖS SIUVAMOMS MAŠINOMS

Priimamos ir nevartojančios anglų kalbą, nes turime įvairiausių tautybių tarnautojus 2000 žmonių tarpe. Dieninė pamaina, didžiausi atlyginimai mokami moterims šiame rajone. Patirtis nereikalaujama. Atlyginame besimokinant, po trumpo bandymo.

Teiraukitės mūsų Employment Office nuo 8:30 iki 5 val. p. p. nuo pirmad. iki penktad.

JOSEPH & FEISS CO.

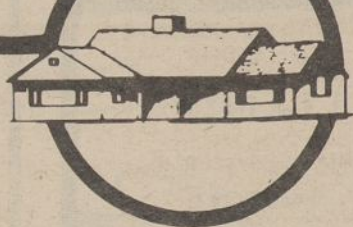
2149 W. 53rd St. (2 blokas į pietus nuo Lorain Ave.)

(62-68)

Naturally SUPERIOR SAVINGS

SINCE 1909
13515 EUCLID AVE.
6712 SUPERIOR AVE.
CLEVELAND

HOME and REMODELING LOANS
INSURED SAVINGS

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai 35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185th St.
KE 1-7770

HELP WANTED MALE

ELECTRICIAN

for machine tool and panel wiring. Steady employment. Excellent company benefits.

APPLY IN PERSON

AMERICAN MONORAIL CO.

1111 E. 200 ST.

216 — 486-5000

EUCLID, OHIO 44117

(Located between Euclid and St. Clair Ave.). Public transportation via CTS bus from Windermere station.

An Equal Opportunity Employer (58-66)

MACHINISTS

2nd Shift, Shift Premium
Set-up and Operate

Engine Lathe

Turret Lathe

Boring Mill

Hill-Acme Grinder

Milling Machine

Universal Grinder

Radial & Sensitive

Drill Press

also

Laborers

ALSO 1ST SHIFT

Electricians

Castings

Layout Inspector

Mechanical Inspector

SEE MR. CONNERS

The

Lees Bradner Co.

Elmwood Ave. at W. 121

Cleveland, O. 44111

An Equal Opportunity Employer (62-64)

ELECTRICIANS

Required for work on machine tools, and panel wiring, permanent position with material handling equipment manufacturer. Excellent company benefits, apply in person.

AMERICAN MONORAIL CO.

1111 E. 200 ST.

486-5000

(Between Euclid and and St. Clair Aves.). Public transportation via CTS bus to and from Windermere Station.

An Equal Opportunity Employer (62-63)

WANTED AT ONCE
1ST CLASS SKILLED
SET-UP MEN
OPERATORS

FOR

CONOMATICS
BROWN & SHARPE
Days, Overtime, New plant facilities, Excellent benefits.

SLABE MACHINE

PRODUCTS CO.

4659 INDUSTRIAL PARKWAY
WILBOUGHBY, OHIO
(East at 370 and Euclid Ave.)

(62-68)

GRINDERS FLAT FORM

CUTTING TOOLS, STEP DRILL
Excellent company benefits, overtime available. Permanent. West Side. Days.

OHIO CUTTER GRINDING CO

216 — 671-3377

(62-67)

HELP WANTED FEMALE

STENOGRAPHER

Experienced in stenographic and general office details. Electric typewriter. Dictaphone-type recorder. Shorthand.

INTERIOR STEEL
EQUIPMENT

2352 E. 69 St.

881-0100

(62-63)

Skaityk ir platink
D I R V A

LSS SUEIGA

LSS Tarybos Pirmijos nutarimu yra šaukiama Jaunimo Kongreso metu skautų ir skaučių sueiga. Sueiga įvyks Jaunimo Centro apatinėje salėje liepos mėn. 3 d., sekmadienį, nuo 11 val. ryto iki 1 val. po pietų. Jai ruošti yra sudaryta komisija: v.s. J. Vaišnys, S. J. — pirmininkas; v. s. F. Kurgonienė — Seserijos atstovė; s. V. Kasniūnas — Brolijos atstovas; v. s. V. Statkus — Akademinio Skautų Sąjūdžio atstovas.

Sueiga bus socialinio ir informacinio pobūdžio. Užkandžiaujant bus galima visiems, atvykusiems iš kitų kraštų ir iš kitų miestų, pasikalbėti su skautų vadovybe, plačiau susipažinti su LSS veikla ir gauti įvairių informacijų. Taip pat bus galima išgyti skautiškų leidinių, praskautiškų leidinių, programų, reguliarnų, ženkliukų ir kt. Į šią sueigą kviečiami visi iš kitur atvykusieji skautai ir skautės, o iš Chicago — visi skautininkai, vyr. skautės, skautai vyčiai, akademikai skautai ir visi vadovai, pradedant draugininkais.

RENKA PROGRAMAS

Lituanistikos Institutas gavo iš Čiurlinio Ansamblio vadovės 78 spausdintas koncertų programas, pradedant programa koncerto, duoto 1945 m. lapkričio 23 d. Wanger im Allgäu ir baigiant jubiliejinį 1965 m. koncertais. Kai kurios programos yra gana kuklios, tik vienas lapelis, o kitos sudaro stambias ir meniškai apipavidalintas brošiūras, kurios be programos ir skelbimų dar turi eilę straipsnių. Įvairių lietuviškų rengimų, minėjimų ir koncertų programos yra svarbus mūsų kultūrinės veiklos dokumentas, jos dažnai dingsta be pėdsakų, todėl Lituanistikos Institutas jas renka ir saugo. Tikimasi, kad ir kiti ansambliai paseks Čiurlioniečių pavyzdžiu ir siųs savo programas Institutui (adresas: 4522 Albion Rd., College Park Md. 20740).

KANADOS LIETUVIAI

• Lietuvių kapinių laikymas, kuriam buvo pašvesta gegužės 29-jį diena, sutelkė gana daug tautiečių. Jose amžiną poilsį yra radę jau virš pora šimtų asmenų. Kapai gražiai tvarkomi ir jau yra per tą trumpą laikotarpį pastatyta nemažai gražių paminklų. Maldose ir žodžiu buvo prisiminti mūsų mirusieji. Pamokla pasakė svečias iš Londono, torontiečiams gerai pažįstamas, kun. B. Pacevičius.

• Lietuvių Inžinierių ir Architektų Toronto skyriaus nauja valdyba sudaro: pirm. B. Baranauskas, vicerim. V. Balsys, sekr. V. Matulevičius, ižd. V. Lijima ir nariai A. Kulpačiūnas ir S. Masionis.

HELP WANTED

DOMESTIC COUPLE

experienced to work in Akron. Qualified men to drive, general Housework and to serve meals. Women to do maids work must be excellent. Top salary references required. Do not apply unless qualified. Phone Collect. Akron, Ohio, ask for Mrs. Wirg 666-7783

(62-63)

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

• Dr. inž. Jonas Kašuba iš Great Neck, N. Y., atlieka karinę prievolę JAV armijoje, iš leitenanto pakeltas į kapitono laipsnį.

• Kanados lietuvių bendruomenės kultūros skyrius, ryšium su ruošiamu jaunimo kongresu Chicagoje, šalia jaunimo sekcijos, yra aktyviai įsijungęs į darbą. Jo rūpesčiu Toronte buvo

suruošta jaunimo dailės paroda. Joje savo kūrinius išstatė R. Paulionis iš St. Catharines, Torontiečiai: R. Juknevičius, J. Grabošas, J. Batūraitė, A. Vekterytė ir R. Renkauskaitė. Iš Montrealio buvo du atstovai, tai R. Piešina ir D. Aneliūnaitė ir V. Malkauskas tarnauja Kanados kariuomenėje. Paroda buvo atidaryta gegužės 29 d. ir tęsėsi tris dienas, t. y. iki birželio 1 d.

RUOŠIA MONOGRAFIJĄ APIE V.D. UNIVERSITETĄ

Lietuvių Profesorių Draugija Amerikoje ruošia plačią monografiją apie Vytauto Didžiojo Universitetą, 50 metų sukakties nuo jo įsteigimo Kaune proga. Monografijai paruošti sudaryta redakcinė komisija. Bendra Universiteto veiklos apžvalgą ruošia dr. Rukša, plačios studijos apie Universitetą Liet. Enciklopedijoje autorius. Įvairių Fakultetų veiklos istorijų sudarymu rūpinasi tų Fakultetų atstovai redakcinėje komisijoje, pasikviesdami savų fakultetų profesorius. Išskylančiais įvairiais redakciniais klausimais rūpinasi prof. P. Čepėnas, prityręs abiejų Liet. Enciklopedijų redaktorius.

Monografijoje numatomas platus straipsnis

apie V. D. Universiteto reikšmę Lietuvos kultūriname gyvenime. Taipogi numatoma ir plati santrauka anglų kalba.

Kad pagyvinti mokslinio pobūdžio apžvalgą, planuojama knygon idėti buvusių profesorių atsiminimus, ypač tų, kurie dalyvavo Universiteto kūrimosi darbe. Tiek pat svarbūs ir įdomūs atsiminimai iš eilės paskutiniųjų Universiteto gyvavimo metų ir raudonosios bei rudosios okupacijos metu. Tas tuo svarbiau, kad eilė paskutiniųjų Universiteto gyvavimo metų nesušalaukė jokių oficialių leidinių apie Universiteto veiklą. Kruopsčiai ieškoma dokumentinių davinių apie vokiečių okupacijos laikus įvairiuose Vokietijos archyvuose.

GERIAUSIAI PAILSĖSIT PER SAVO ATOSTOGAS LIETUVIŠKOJE JANSONŲ VASARVIETĖS CAPE COD VILoje

"AUDRONĖ"

87 East Bay Rd., Osterville, Cape Cod, Mass.
Tel. (Area 617) 428-8425

- Vila Audronė yra apsupta didelio pušų, beržų ir kt. dekoratyvinių medžių parku. Daug vietos poilsiui ir žaidimams.
- Erdvūs kambariai, rami ir jauki aplinkuma.
- Visai arti šiltos srovės, privatus atviros jūros plažas (7 min. pėsčiom).
- Geras lietuviškas maistas.

Atidaroma vasarajimui nuo BIRŽELIO 18 D. iki RUGSĖJO MĖN. 15 D. ir jau dabar priimami užsakymai.

Kreiptis: DR. ED. JANSONAS, 15 ROSEDALE ST., BOSTON, MASS. 02124. TEL. 288-5999, o po BIRŽELIO 18 D. tiesiai į vilą AUDRONĖ — CAPE COD, MASS., MARIJA JANSONAS.

Visi maloniai kviečiami atvykti į šią gražiausią ir didžiausią Cape Cod žalumynuos paskendusią lietuvišką pajūrio vilą.

PADĖKA

Negalėdami asmeniškai padėkoti visiems atsilankiusiems mūsų mylimo vyro, sūnaus ir brolio

KOSTO ČIURLIONIO

laidotuviuose, atsiuntusiems gėlių, užprašiusiems šv. mišias už jo vėlę, išreiškusiems mūsų gilaus skausmo valandoje savo nuoširdžią užuojautą, šv. Jurgio bažnyčios klebonui B. Ivanauskui ir kunigui K. Žemaičiui atlaikiusiems gedulingas mišias ir palydėjusiems į amžino poilsio vietą, tariame širdingą ačiū.

Nuliūdę:

žmona, motina ir sesuo su šeima

VINCUI ŽEMAIČIUI

mirus, jo našlei, VINCENTINAI ir JONUI JURKŪNAMS, BIRUTEI ir VYTAUTUI ŽEMAIČIAMS, jų šeimoms ir giminėms reiškiamo užuojautą

Regina, Vladas Ramanauskai ir šeima

Brangaus tėvo

A + A

VINCO ŽEMAIČIO

netekus, Jo dukrą VINCENTINĄ, jos vyrą inž. JONĄ JURKŪNĄ bei kitus artimuosius nuoširdžiai užjaučiame

Bartkus & Assoc.
bendradarbiai

Tauriam lietuviui, pavyzdingam Lietuvos ūkininkui

A. A.

VINCUI ŽEMAIČIUI

mirus, Jo šeimai, giminėms ir artimiesiems reiškiamo gilią užuojautą ir kartu liūdime

Kriaučeliūnai

A. A.

VINCUI ŽEMAIČIUI

mirus, Ponią ŽEMAITIENĘ, dukrą VINCENTINĄ, sūnų VYTAUTĄ su jų šeimomis ir kitus gimines nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime

B. ir G. Biskiai

Tragiškai žuvus

KOSTUI ČIURLIONIUI.

mamytę ir seserį K. MARTUVIENĘ su šeima giliai užjaučiame

Regina, Vladas Ramanauskai ir šeima

A. A.

APOLONIJAI MEILUVIENEI

Lietuvoje mirus, dukteriai ANELEI KUBILIŲNIENEI, sūnams VYTAUTUI, STASIUI, JUOZUI ir jų šeimoms giliausią užuojautą reiškia ir drauge liūdi —

M. J. Kapočių šeima

A + A

VINCUI ŽEMAIČIUI

mirus, jo dukterį VINCENTINĄ, jos vyrą, ALT S-gos pirm, inž. JONĄ JURKŪNĄ bei kitus šeimoms narius nuoširdžiai užjaučiame

ALT S-gos Cicero skyrius

A + A

VINCUI ŽEMAIČIUI

mirus, žmoną ANELĘ ŽEMAITIENĘ, dukterį ir žentą: VINCENTINĄ ir JONĄ JURKŪNUS nuoširdžiai užjaučia

Eleonora ir Aleksandras Griauzdės,
Felcija ir Vytautas Izbickai,
Bronė ir Jonas Vasiai

Brangiai Motinai

AGNIEŠKAI JAKŠEVIČIENEI

mirus Lietuvoje, rašytojui-žurnalistui VYTAUTUI ALANTUI ir jo šeimai nuoširdžią užuojautą reiškia ir kartu liūdi

LŽ S-gos Detroito skyriaus nariai

VINCENTINAI ir inž. JONUI JURKŪNUI

Jų tėveliui

VINCUI ŽEMAIČIUI

mirus, nuoširdžiai užjaučia

Pajauta ir Jonas Gaižučiai

A + A

VINCUI ŽEMAIČIUI

mirus, Jo žmonai ANELEI, dukteriai ir žentui — VINCENTINAI ir JONUI JURKŪNAMS, reiškiamo gilią užuojautą

Mara ir Tadas Jurciai

A + A

PETRONĖLEI ANDZIULIENEI

mirus, gilaus skausmo valandoje, jos dukroms ELENAI VYSNIAUSKIENEI, BIRUTEI MALCANIENEI su šeima ir ALEKSANDRAI KRIKŠČIŪNIENEI bei artimiesiems gilią užuojautą reiškia ir kartu liūdi

A. Matonis su šeima

A. + A.

VINCUI ŽEMAIČIUI

mirus, jo žmoną ANELĘ ŽEMAITIENĘ, dukterį VINCENTINĄ, jos vyrą JONĄ JURKŪNĄ ir visą šeimą nuoširdžiai užjaučiame, liūždėdami drauge.

Stasė ir Algirdas Didžiuliai

Brangiam tėvui

A + A

STASIUI VOSYLIUI

mirus, jo dukrą BIRUTĘ, jos vyrą ALT S-gos išd. ADOLFĄ TRINKŲ bei kitus artimuosius nuoširdžiai užjaučiame

ALT S-gos Cicero skyrius

Mielą

Ponią RAŠTIKIENĘ,

jos mylimiems broliams Lietuvoje mirus, širdingai užjaučiame

Agnė ir Kazimieras
Balaišiai

Cleveland, Ohio